RAPPORT

Omgevingsvisie Alphen aan den Rijn

Aanvulling planMER

Klant: Gemeente Alphen aan den Rijn

Referentie: BH4562-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0002
Status: S0/P01.02
Datum: 27 augustus 2021

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX AMERSFOORT
Industry & Buildings
[redacted]

+31 88 348 20 00 T
+31 33 463 36 52 F
info@rhdhv.com E
royalhaskoningdhv.com W

Titel document:	Omgevingsvisie Alphen aan den Rijn
Ondertitel:	
Referentie:	BH4562-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0002
Status:	P01.02/S0
Datum:	27 augustus 2021
Projectnaam:	PlanMER Omgevingsvisie
Projectnummer:	BH4562
Auteur(s):	[redacted]
Gecontroleerd door:	[redacted]
Datum:	10 juni 2021
Goedgekeurd door:	[redacted]
Datum:	27 augustus 2021

Classificatie
Open

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V. en dient voor publicatie of anderszins openbaar maken te worden geanonimiseerd.

Inhoud

1 Aanvulling planMER Omgevingsvisie Alphen aan den Rijn 1
1.1 Aanleiding 1
1.2 Doel 1
1.3 Windenergie in relatie tot de Omgevingsvisie 1
1.4 Leeswijzer 2

2 Aansluiting omgevingsvisie en planMER 3
2.1 Inleiding 3
2.2 Het te beoordelen beleid uit de omgevingsvisie 3

3 Foto van de Leefomgeving 14
3.1 Nadere toelichting (totstandkoming) gebruikte indicatoren 14
3.2 Uitwerking indicatoren 14
3.3 Belangrijkste knelpunten/beperkingen vanuit Foto 25

4 Beoordeling omgevingseffecten 28
4.1 Duurzaam ondernemen 28
4.2 Landschappelijke verstedelijking 31
4.3 Waardevol buitengebied 35
4.4 Samen sterker 36
4.5 Gezonde verstedelijking 38

5 Vervolgproces en monitoring 40

Referenties 41

Bijlage 1: Selectie beleid omgevingsvisie 42

Bijlage 2: toetsingsadvies c-m.e.r. 48

1 Aanvulling planMER Omgevingsvisie Alphen aan den Rijn

1.1 Aanleiding

Op 18 mei j.l. heeft de commissie-m.e.r. een concept toetsingsadvies opgesteld voor het planMER Omgevingsvisie Alphen aan den Rijn van 7 januari 2021 (zie bijlage 2). In het advies oordeelt de commissie dat middels een aanvulling op het MER belangrijke informatie moet worden aangevuld. Ze adviseert om de aanvulling op het MER op te stellen voordat besloten wordt over de Omgevingsvisie. In de aanvulling dient te worden ingegaan op de volgende punten.

1. Aansluiting Omgevingsvisie en MER
- Verzocht wordt om het MER gerichter toe te spitsen op de belangrijkste uitdagingen en conflictpunten voor Alphen aan den Rijn en hierbij ook de gehanteerde effectbeoordeling beter bruikbaar te maken voor de Omgevingsvisie.

2. Foto van de Leefomgeving
- Maak duidelijk wat onder een indicator wordt verstaan en waarom hiervoor gekozen is. Hierbij dient onderbouwd te worden dat deze indicatoren een goed inzicht geven in de huidige en autonome ontwikkeling. Vervang indien nodig indicatoren of voeg ontbrekende toe
- Maak duidelijk wat, waar en hoe groot de belangrijkste knelpunten zijn en waar beperkingen bestaan voor ontwikkelingen of een oplossing wordt gevraagd in de Omgevingsvisie;

3. Beoordeling omgevingseffecten
- Kansen en risico's moeten worden geconcretiseerd en worden toegespitst op de specifieke kenmerken en doelstellingen van (deelgebieden van) Alphen. Laat hiermee de beoordeling beter aansluiten bij het ruimtelijk detailniveau van de Omgevingsvisie.
- Vat de informatie uit het rad van de Leefomgeving overzichtelijk samen voor de belangrijke aandachtspunten en besluitvorming over de omgevingsvisie

4. Vervolgproces en monitoring sterker aanzetten
- Beschrijf op welke thema's de monitoring ingaat en op welke wijze de informatie over omgevingseffecten in vervolgbesluiten wordt gebruikt.

1.2 Doel

De gemeente Alphen aan den Rijn heeft besloten om invulling te geven aan het advies van de commissie-m.e.r. en een aanvulling op het planMER op te stellen voorafgaande aan de besluitvorming over de Omgevingsvisie.

Onderhavig document betreft de aanvulling op het planMER Omgevingsvisie Alphen aan den Rijn. Het document dient gelezen te worden in combinatie met het planMER.

1.3 Windenergie in relatie tot de Omgevingsvisie

De gemeenteraad van de gemeente Alphen aan den Rijn heeft bij vaststelling van de RES in juni 2021 jongstleden besloten zoekgebieden voor windenergie uit de RES te halen. In plaats daarvan heeft het college de opdracht gekregen de RES op het punt van windenergie verder uit te werken aan de hand van een aantal voorwaarden. In de ontwerp-omgevingsvisie was eveneens een zoekgebied voor windenergie opgenomen. Het raadsbesluit met betrekking tot de RES heeft dan ook gevolgen voor de definitieve

omgevingsvisie en wel zodanig dat het zoekgebied voor windenergie uit de omgevingsvisie is gehaald. Aan de ambities op het gebied van de energietransitie wordt vasthouden gelet op de opgave die er ligt.

Op dit moment kan er geen algehele invulling worden gegeven aan de ontwikkelingen en de ambities op het gebied van de energietransitie. Dit onderwerp uit de RES wordt in samenhang met de omgevingsvisie nader uitgewerkt en een definitief kader voor de ambities op het gebied van de energietransitie wordt in een volgende versie van de omgevingsvisie te verwerken.

Er is gekozen om geen aanpassingen te doen in het planMER (en daarmee deze aanvulling) met betrekking tot de energietransitie en de zoekgebieden windenergie. Het planMER bevat namelijk waardevolle informatie die in het kader van het verdere traject rondom de RES belangrijke input vormt.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op de gevraagde aansluiting van de Omgevingsvisie en MER, hoofdstuk 2 licht de belangrijkste knelpunten vanuit de Foto toe en verduidelijkt de gekozen indicatoren. Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de belangrijkste aandachtspunten voor besluitvorming en werkt deze op onderdelen uit. Tot slot gaat hoofdstuk 4 in op het vervolgproces en de wijze van monitoring.

2 Aansluiting omgevingsvisie en planMER

2.1 Inleiding

De c-m.e.r. adviseert om het MER gerichter toe spitsen op de belangrijkste uitdagingen en conflictpunten voor Alphen aan den Rijn. Daarmee vraagt ze ook om de gehanteerde effectbeoordeling beter bruikbaar te maken voor de Omgevingsvisie. Om invulling te geven aan het advies van de c-m.e.r. is de aanvulling van het planMER locatie specifieker en gebiedsgerichter gemaakt doormiddel van:

1. Het uitlichten en op kaart zetten van het beoordeelde beleid;
2. Het voor Alphen aan den Rijn specifieker maken van de Foto van de leefomgeving;
3. Het verder concretiseren en op kaart zetten van de effecten op de leefomgeving van Alphen aan den Rijn.

Dit hoofdstuk 2 gaat in op het eerste punt. Hoofdstuk 3 en 4 van de notitie geven invulling aan respectievelijk het tweede en derde punt; de Foto van de leefomgeving en de omgevingseffecten.

2.2 Het te beoordelen beleid uit de omgevingsvisie

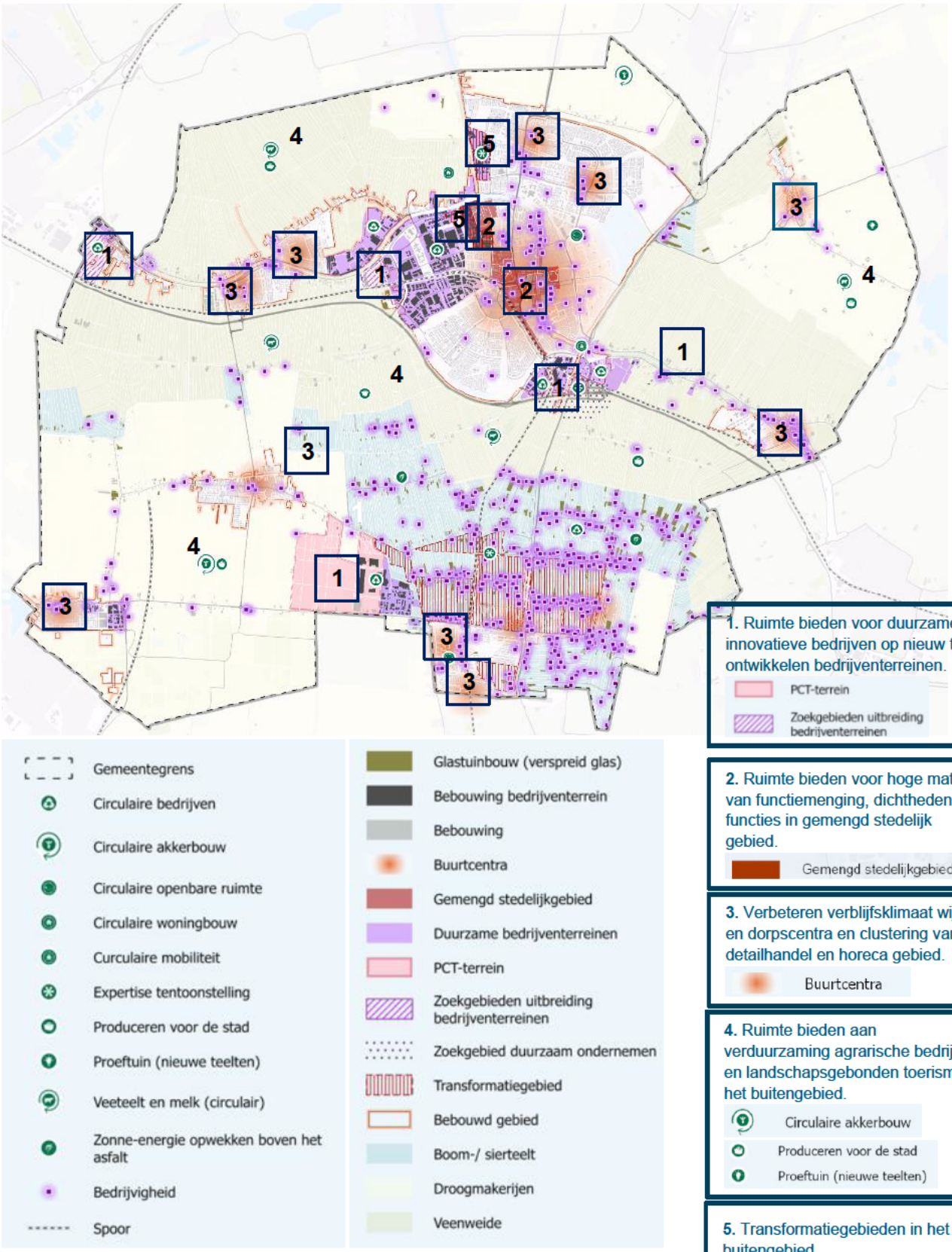
Om tot een beoordeling van de Omgevingsvisie te kunnen komen is het beleid zoals opgenomen in de ontwerp Omgevingsvisie onder de loep genomen. Hierbij zijn beleidsuitspraken geselecteerd die vervolgens zijn beoordeeld aan de hand van een beoordelingskader. Alleen nieuwe en concrete beleidsuitspraken (waarover niet reeds eerder is besloten) zijn beoordeeld. In bijlage 3 van het planMER (en bijlage 1 van deze notitie) is het totaal aan beleidsuitspraken opgenomen (23 stuks) en toegelicht. Per uitspraak is aangegeven of het beleid nieuw is en/of concreet genoeg. Ook is aangegeven op welk deelgebied uit de visie de uitspraak betrekking heeft (Kernen, Alphen Stad, Buitengebied of Bedrijventerreinen).

Onderstaande tabellen geven de beleidsuitspraken weer zoals deze zijn beoordeeld in het planMER (zie ook par 5.1 en bijlage 3 planMER). De uitspraken zijn onderverdeeld in 5 ontwikkelrichtingen (duurzaam ondernemen, landschappelijke verstedelijking, waardevol buitengebied, samen sterker en gezonde vergroening). In de figuren is inzichtelijk gemaakt waar het beleid ruimtelijk neerslaat in de gemeente. Zichtbaar is dat de genoemde voorbeelden uit het advies van de commissie-m.e.r, ‘de inzet op beter OV verbindingen van en naar Schiphol’, ‘een strak parkeerbeleid’ en ‘de centrale logistieke positie van Alphen’, respectievelijk onderdeel uitmaken van uitspraken nr. 23, 21 en 9.

Om de effecten van het beleid in beeld te brengen zijn de beleidsuitspraken zoals beschreven in de tabellen en ruimtelijk weergegeven in de figuren geconfronteerd met hetgeen beschreven in de Foto van de leefomgeving (de situatie zonder de Omgevingsvisie). Door de visiekaart en bestaande waardenkaarten (met b.v. de ligging van natuurgebieden of beschermde monumenten) op elkaar te leggen is een inschatting gemaakt van mogelijke kansen, dan wel risico’s. Hierbij zijn systematisch alle aspecten uit het beoordelingskader langsgelopen.

Tabel 2.1: Beleidsuitspraken Duurzaam ondernemen zoals beoordeeld in het planMER

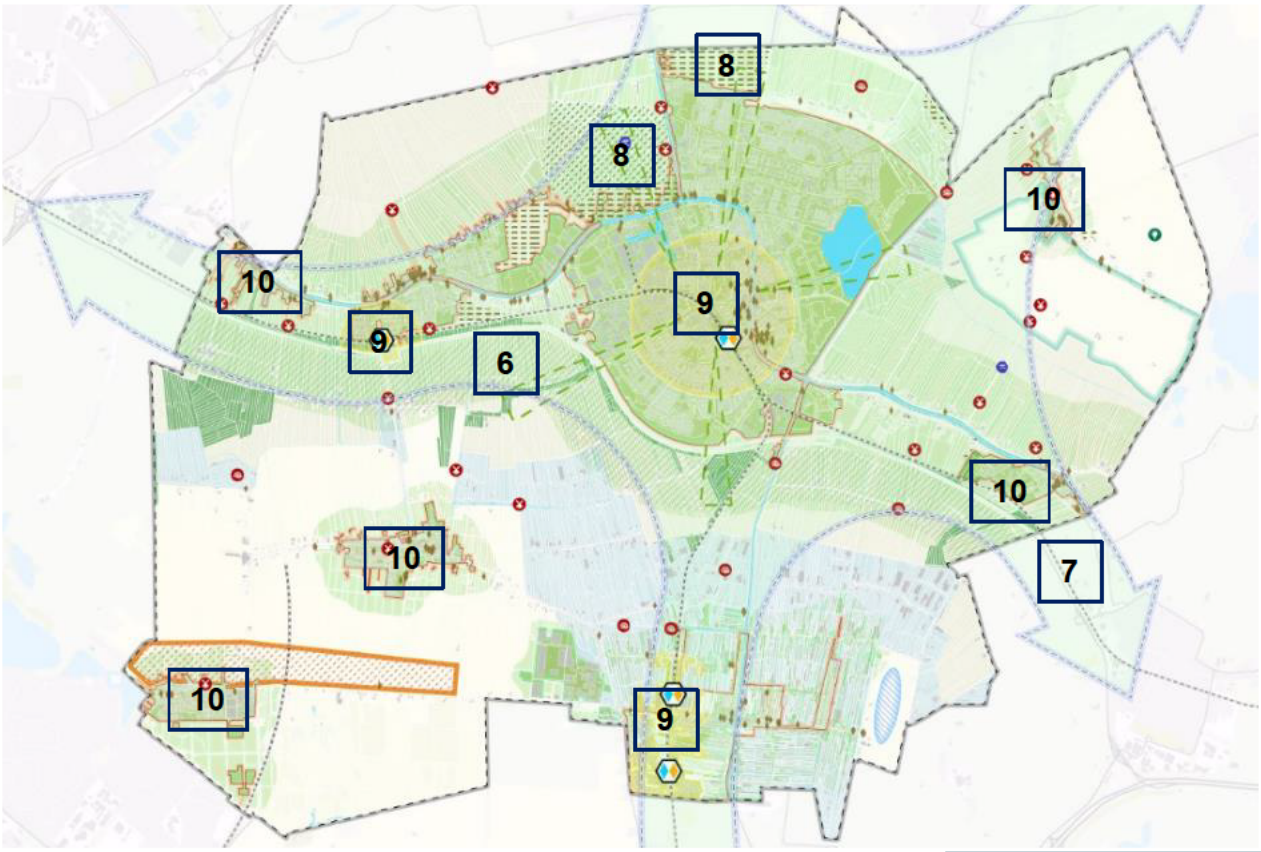
Beleidsuitspraken omgevingsvisie Alphen aan den Rijn			
	Beleidsuitspraak	***Kern***	***Deel gebied***
Duurzaam ondernemen			
1	Ruimte bieden voor duurzame innovatieve bedrijven op nieuw te ontwikkelen bedrijven-terreinen	De bedr jventerreinen zijn van groot belang voor het MKB en daarmee voor arbeidsplaatsen in de gemeente. Samen met de Greenport zijn hier de meeste bedrijven en arbeidsplaatsen gevestigd. We zien hier ruimte voor groei, maar zetten tevens in op de optimalisatie van het ruimtegebruik en verdere verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen. Op de kaart hebben we daarom locaties gemarkeerd die verder onderzocht worden op haalbaarheid als te ontwikkelen bedrijventerrein (zoekgebieden). Zo kan het aantal arbeidsplaatsen gel jk op groeien met de toename van het aantal inwoners. We houden het areaal bedrijventerreinen met hoge milieucategorie gelijk. Bij nieuwe ontwikkelingen kiezen we niet voor de hogere categorieën (uitgezonderd beperkte delen ter compensatie van verkleuring bestaande gebieden). Daarnaast z jn de toegevoegde waarde voor de economische structuur, milieu-impact, verduurzamingsopgave, menselijk kapitaal, innovatiekracht en werkgelegenheid belangr jke afwegingscriteria.	Bedrijven-terreinen
2	Ruimte bieden voor hoge mate van functiemenging, dichtheden en functies in gemengd stedelijk gebied	Het gemengde stedelijk gebied biedt ruimte voor een hoge mate van functiemenging en stedelijke dichtheden. Denk hierb j b jvoorbeeld aan woningbouw in hogere dichtheden met lagere parkeernormen in combinatie met kleinere en grotere bedr jven in dienstverlening, detailhandel en horeca. Daarnaast is een aantrekkelijk stadshart onderdeel van een goed vestigingsklimaat.	Alphen stad
3	Verbeteren verblijfsklimaat wijk- en dorpscentra en clustering van detailhandel en horeca	In de w jk- en dorpscentra is ruimte voor ondernemers gericht op w jk en dorpen. Hier kunnen tevens maatschappelijke voorzieningen aan gekoppeld worden. Deze centra z jn van belang voor de levendigheid en vitaliteit.	Kernen
4	Ruimte bieden aan verduurzaming agrarische bedrijven en landschaps-gebonden toerisme in het buitengebied	In het buitengebied zijn, naast agrarische ondernemers, ook meer industriële en toeristisch-recreatieve ondernemers actief. We willen dat boeren duurzaam kunnen blijven boeren en zien kansen voor landschapsgebonden toerisme, maar zetten minder in op het bieden van uitbreidingsruimte voor industriële activiteiten in het buitengebied. Hiervoor bieden we in principe ruimte op de bedrijventerreinen, mits deze ruimte besch kbaar is. In uitzonderingsgevallen kijken we naar mogelijkheden voor maatwerk op de bestaande locaties.	Buitengebied
5	Transformatiegebieden	In sommige gebieden zien we ruimte voor 'verkleuring'. Dat wil zeggen dat hier een mix van activiteiten kan ontstaan. Op Heimanswetering is ruimte voor experiment. Hier onderzoeken we mogel jkheden om woningbouw en bedrijvigheid te mixen. Verder z jn er enkele kleinere transformatiegebieden opgenomen waarbij bedr jvigheid naar woningbouw verkleurt, zoals b jvoorbeeld het Werklust-terrein.	Alphen stad

Figuur 2.1: Beleidsuitspraken Duurzaam ondernemen ruimtelijk op kaart (zie ook tabel 2.1)

Tabel 2.2: Beleidsuitspraken landschappelijke verstedelijking zoals beoordeeld in het planMER

Beleidsuitspraken omgevingsvisie Alphen aan den Rijn			
Beleidsuitspraak		*Kern*	*Deelgebied*
Landschappelijke verstedelijking			
6.	Inpassen windenergieopgave	Het veenweidegebied ten zuiden van de N11 zien we als een groene as. Een waardevol veenweidegebied met ruimte voor weides, natuur en grootschalige windenergie. De beperkingen vanuit de infrastructuur (b jvoorbeeld buisleidingen), natuur en molenbiotopen hebben hierbij onze aandacht.	Buitengebied
7.	Realiseren groen-blauwe as	Langs de Noordelijke stads- en dorpsranden van Zwammerdam, Alphen aan den Rijn en Koudekerk zien we een groen-blauwe as met nieuwe ecologische verbindingen tussen Nieuwkoopse plassen en Kagerplassen, via Molenviergang en de Noordrand.	Buitengebied
8.	Meervoudige ontwikkeling Gnephoek en Noordrand	Langs de noord-westelijke stadsrand van Alphen aan den Rijn is, binnen een landschappel jk kader met groene hart kwaliteiten, ruimte voor een mix van woningbouw, waterberging, natuurontw kkeling, landbouw en energieopwekking. De Noordrand is hiervan de meest concrete uitwerking tot dusver met een combinatie van natuur, waterberging en woningbouw. De Gnephoek wordt momenteel nog nader onderzocht op haalbaarheid als 'living lab klimaatbestendig bouwen' en daarom als zoekgebied aangeduid.	Alphen stad
9.	Inzetten op verdichting stedel jke activiteiten en verbetering multimodale verbindingen rondom OV-knooppunten en aanleg nieuwe OV-knooppunten b j grotere woningbouwontwikkelingen.	We zetten in op verdichting langs bestaande en nieuwe OV-knooppunten. Op loop- en fietsafstand van de treinstations zoeken we ruimte voor verdichting. Daarnaast zetten we binnen Alphen-Stad in op nieuwe knooppunten b j nieuwe ontwikkelingen.	Alphen stad, kernen
10.	Faciliteren lokale woningbouwbehoefte dorpskernen en randen zonder hoogwaardig OV knooppunt.	We willen hier de vitaliteit op peil houden. Dat gaat verder dan woningvraag. Daarom wordt bij goed ontsloten dorpen met landschappelijke kernrandvisies gekeken naar een integrale benadering. Waarbij diverse maatschappelijke ruimtevragers als natuur, woningbouw, recreatie, water en energie gecombineerd kunnen worden. Bij minder goed ontsloten dorpskernen faciliteren we de lokale woningbouwbehoefte en zoeken dit met name binnen het bestaande bebouwde gebied. Daarnaast zijn alle dorpscentra van belang voor de vitaliteit.	Kernen

LEGENDA

- Gemeentegrens
- Proeftuin (nieuwe teelten)
- Molen
- Poldergemaal
- Drijvende zonnepanelen
- Monumenten (rijks- en gemeentelijk)
- Knooppunten
- Spoor
- Poldervenster
- Ontwikkelgebieden
- Verdichtingsgebieden
- Zoekgebied vernatting
- Zoekgebied wind
- Zoekgebied recreatie & natuur
- Zoekgebied klimaatbestendig bouwen
- Natuurnetwerk Nederland (NNN)
- Water
- Groengebieden
- Bebouwd gebied
- Boom-/ sierteelt
- Droogmakerijen
- Veenweide
- Integrale ontwikkelingsassen

6. Inpassen windenergieopgave
Zoekgebied wind

7. Realiseren groen-blauwe as
Integrale ontwikkelingsassen

8. Meervoudige ontw kkeling Gnephoek en Noordrand
Ontwikkelgebieden
Zoekgebied klimaatbestendig bouwen

9. Inzetten op verdichting stedelijke activiteiten en verbetering multimodale verbindingen rondom knooppunten en aanleg nieuwe knooppunten bij grotere woningbouwontw kkelingen.
Verdichtingsgebieden

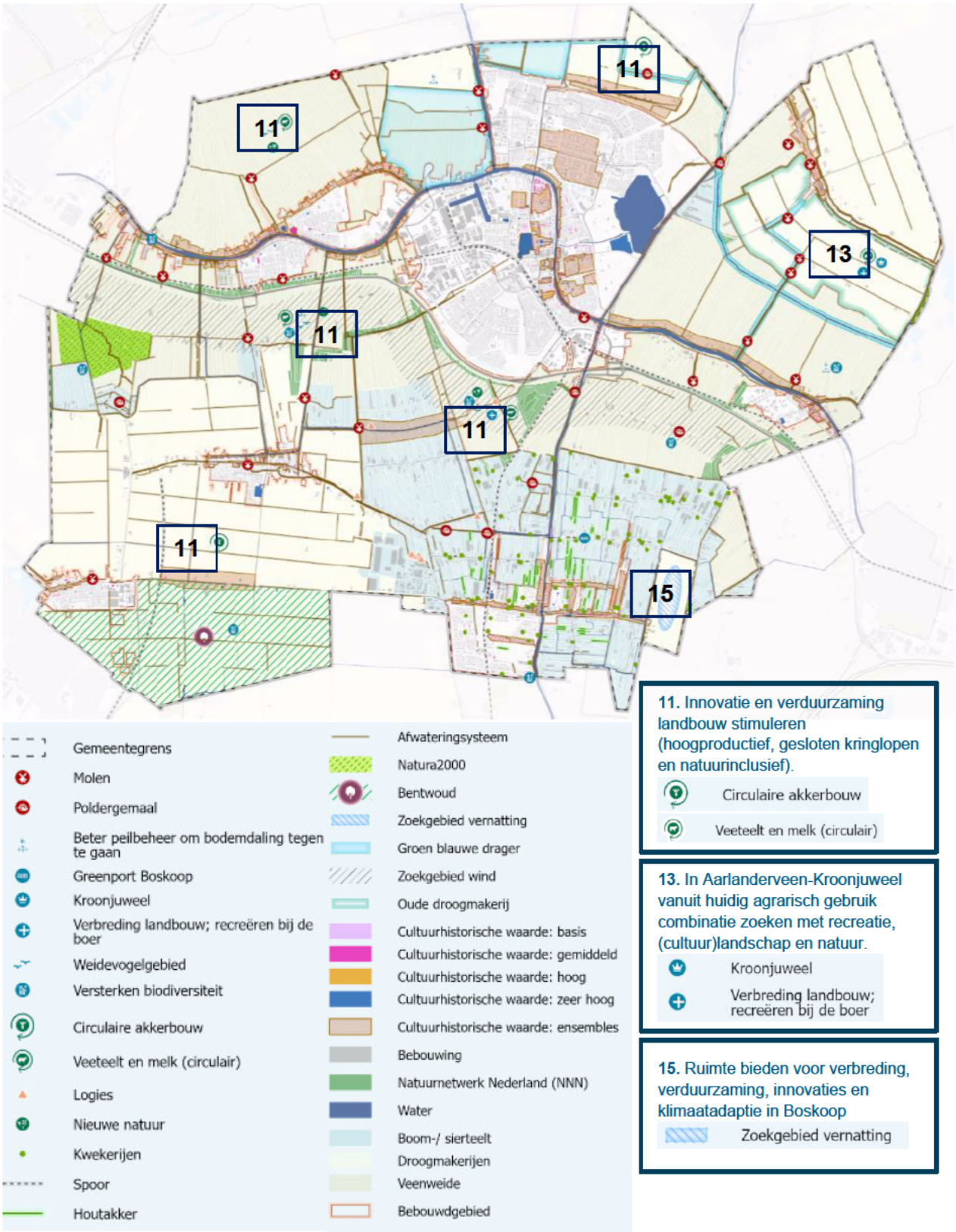
10. Faciliteren lokale woningbouwbehoefte dorpskernen en randen zonder hoogwaardig OV knooppunt bedrijventerreinen
Bebouwdgebied

Figuur 2.2: Beleidsuitspraken landschappelijke verstedelijking ruimtelijk op kaart (zie ook tabel 2.2)

Tabel 2.3: Beleidsuitspraken waardevol buitengebied zoals beoordeeld in het planMER

Beleidsuitspraken omgevingsvisie Alphen aan den Rijn			
Beleidsuitspraak		*Kern*	*Deel gebied*
Waardevol buitengebied			
11.	Innovatie en verduurzaming landbouw stimuleren (hoogproductief, gesloten kringlopen en natuurinclusief)	Polder de Noordplas: In de Noordplas is de grotere schaal van de kavels en de bijbehorende landschappelijke lijnen van de linten en waterwegen kenmerkend. Het bestaand agrarisch systeem blijft leidend, maar samen met gebru kers, omwonenden en partners wordt ingezet op verduurzaming en innovatie. Daarnaast wordt ruimte voor verbreding geboden.	Buitengebied
12.	*Zoeken naar handelingsperspectieven veenweidegebied*	*Betreft een procesuitspraak en is daarom niet beoordeeld**	
13.	In Aarlanderveen-Kroonjuwee vanuit huidig agrarisch gebruik combinatie zoeken met recreatie, (cultuur)landschap en natuur.	Samen met gebruikers, omwonenden en partners maken we de huidige agrarische bedrijfsvoering nog natuurvriendelijker en behouden we het waardevolle agrarische cultuurlandschap. Daarbij zoeken we vanuit het huidige gebruik nadrukkel jk naar combinaties van recreatie, landschap en natuur. Denk bijvoorbeeld aan natuurrijke, natte randen langs een verbrede Molenviergang. Hierbij gaan we uit van kleinschalige vormen van recreatie en toerisme.	Buitengebied
14.	*Oeverwal – N11*	*Betreft een procesuitspraak en is daarom niet beoordeeld**	
15.	Ruimte bieden voor verbreding, verduurzaming, innovaties en klimaatadaptie in Boskoop	In Boskoop heeft de boom- en sierteelt prioriteit. Daarbij zien we wel ruimte voor verbreding, verduurzaming en innovaties. Op het gebied van klimaatadaptatie zal er worden gezocht naar oplossingen voor het opvangen van hevige regenbuien. Bijvoorbeeld in Middellandpolder en de Tempelpolder.	Kernen
16.	*Samenwerken aan ontwikkeling nieuwe natuurgebieden*	*Betreft een procesuitspraak en is daarom niet beoordeeld**	

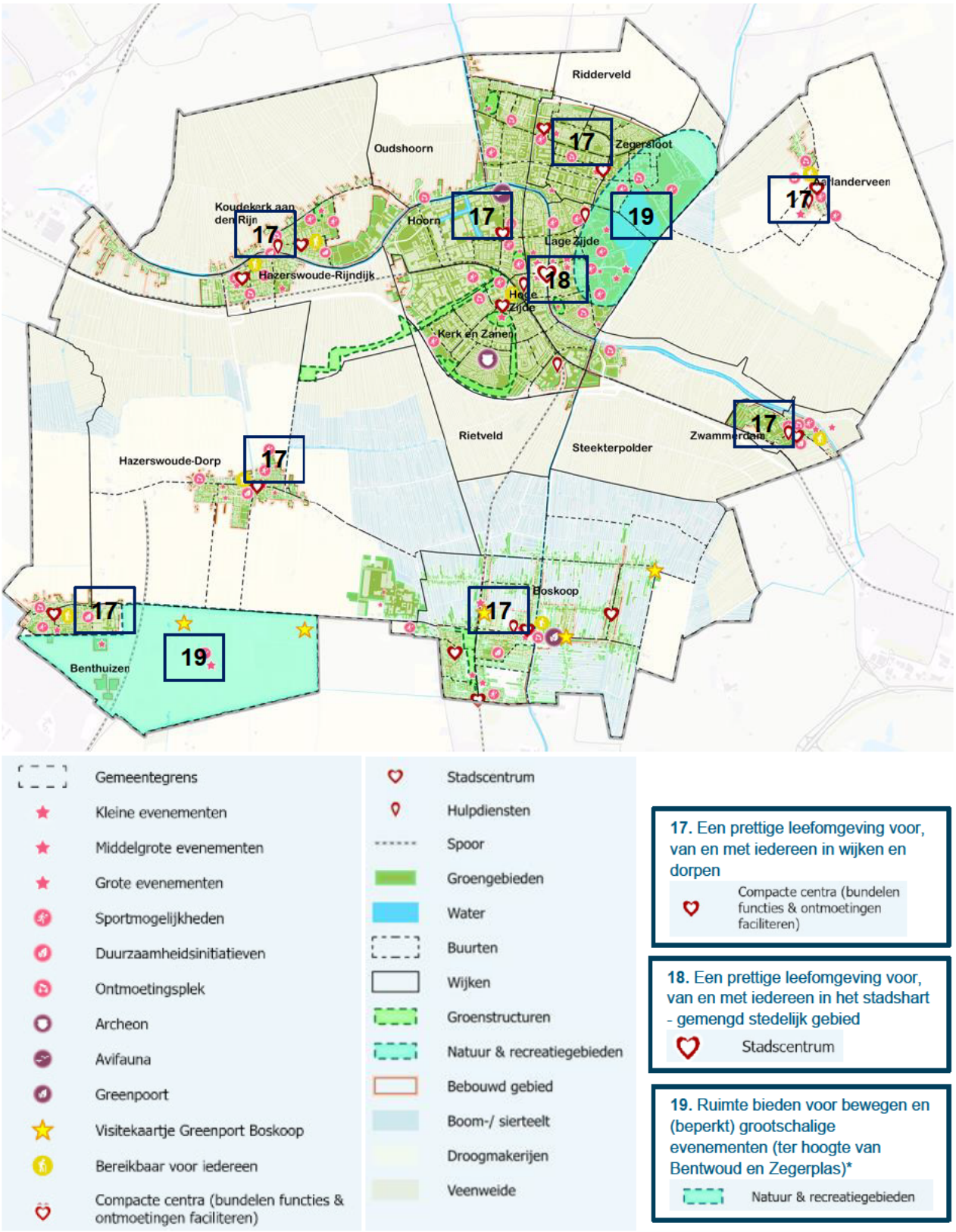
* zoals omschreven in het planMER GOVI p. 21 is er voor de beoordeling van de effecten onderscheid gemaakt in verschillende soorten uitspraken. Enkel de uitspraken die concreet genoeg zijn, zijn beoordeeld op effecten. Concrete uitspraken geven informatie over de locatie en/of omvang van een uitspraak en zijn daarom te beoordelen op effecten. Procesuitspraken geven informatie over de totstandkoming, bijvoorbeeld '*samenwerking*'. Het verloop en uitvoerbaarheid van procesuitspraken is daarom dermate onzeker, dat het niet goed mogelijk is deze uitspraken te beoordelen op effecten. Bovenstaande uitspraken 12, 14 en 16 zijn gecategoriseerd als procesuitspraken.

Figuur 2.3: Beleidsuitspraken waardevol buitengebied ruimtelijk op kaart (zie ook tabel 2.3)

Tabel 2.4: Beleidsuitspraken Samen sterker zoals beoordeeld in het planMER

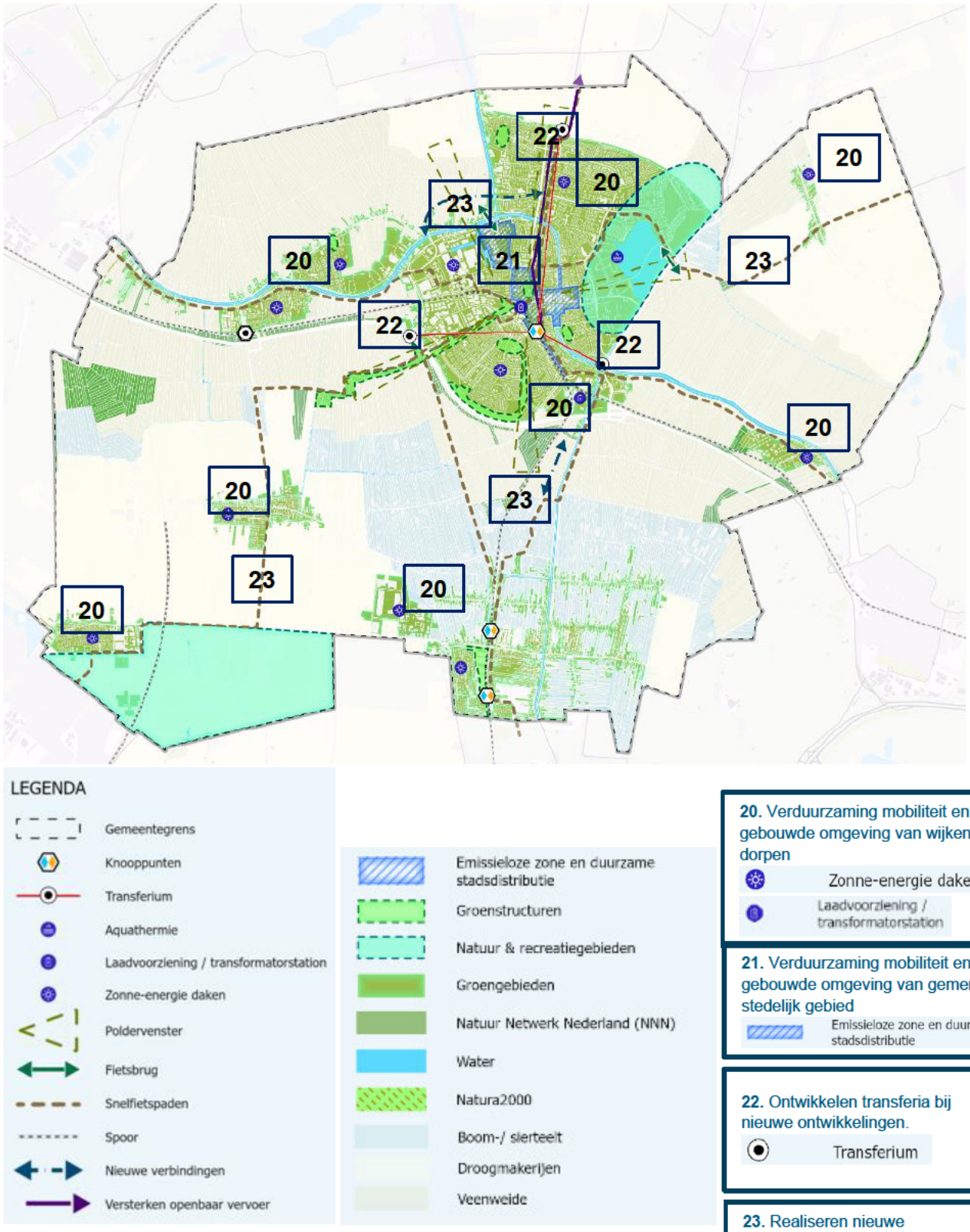
Beleidsuitspraken omgevingsvisie Alphen aan den Rijn			
Beleidsuitspraak		*Kern*	*Deelgebied*
Samen sterker			
17.	Een prettige leefomgeving voor, van en met iedereen in wijken en dorpen	We richten onze gebouwde omgeving in op bewegen en ontmoeten. Dat wil zeggen dat hier ruimte is voor sociale en maatschappelijke activiteiten als pluktuinen in het groen, kleinschalige evenementen, buurtfeesten en dergelijke. De openbare ruimte en maatschappel jke voorzieningen maken we hier inclusief. Dit houdt in; toegankel jk voor een ieder en dus met bijzondere aandacht voor mensen met een beperking, ouderen en kinderen. Naast de openbare ruimte spelen de bestaande centra en multifunctionele accommodaties hier een belangrijke rol. Hier komen mensen samen en bieden we ruimte voor initiatieven die aan de vitaliteit van de centra b jdragen. In de woonw jken ligt de nadruk meer op leefbaarheid en bij de wijk- en dorpscentra streven we naar een balans tussen leefbaarheid en levendigheid.	Kernen
18.	Een prettige leefomgeving voor, van en met iedereen in het stadshart - gemengd stedelijk gebied	Ook in het stadshart zetten we in op een inclusievere en groenere openbare ruimte. Hier is ruimte voor meer en grotere evenementen en initiatieven gericht op het bevorderen van de levendigheid. Hier ligt de nadruk meer op levendigheid dan leefbaarheid.	Alphen stad
19.	Ruimte bieden voor bewegen en (beperkt) grootschalige evenementen. Versterken en verbinden toeristische trekpleisters.	De recreatiegebieden Zegerplas en Bentwoud z jn van grote waarde. Naast ruimte voor bewegen wordt hier beperkt ruimte geboden aan grootschalige gemeente-overstijgende evenementen, bijvoorbeeld op het gebied van muziek, cultuur en sport. Waarbij het Bentwoud meer voor sport- en extensieve evenementen ingezet wordt. Naast de grotere recreatieparken z jn ook de kleine groenperken en onze parken van grote waarde. Deze hoofdgroenstructuren behouden we en verbinden we verder met elkaar via een groene (openbare) ruimte. Daarnaast zetten we in op versterking en verbinding van de trekpleisters als Avifauna, Archeon en Boskoop. Eventuele groeiende bezoekersaantallen willen we faciliteren. Bij grootschalige gemeente-overstijgende evenementen hebben we aandacht voor bereikbaarheid en effecten op natuur.	Buitengebied

*Figuur 2.4: Beleidsuitspraken samen Sterker ruimtelijk op kaart (zie ook tabel 2.4). * Ter hoogte van groenstructuur is enkel extensieve recreatie voorzien.*

Tabel 2.5: Beleidsuitspraken Gezonde vergroening zoals beoordeeld in het planMER

Beleidsuitspraken omgevingsvisie Alphen aan den Rijn			
Beleidsuitspraak		*Kern*	*Deelgebied*
Gezonde vergroening			
20.	Verduurzaming mobiliteit en gebouwde omgeving van wijken en dorpen	We zetten in op verduurzaming van onze mobiliteit en onze gebouwde omgeving. Dit houdt in dat in onze w jken en dorpen een grote opgave ligt om enerzijds duurzame mobiliteitsvormen te faciliteren en anderzijds woningen energiezuiniger te maken en de warmtevoorziening te verschonen. Ook in de openbare ruimte werken we aan schonere en groenere ruimtes. Dit betekent dat we inzetten op meer ruimte voor groen, water en bewegen middels langzaam verkeer. Inherent hieraan is dat we minder inzetten op individueel gemotoriseerd verkeer, oftewel de auto. Aansluiting op transferia en knooppunten in de centra is hierb j van belang.	Kernen
21.	Verduurzaming mobiliteit en gebouwde omgeving van gemengd stedel jk gebied	In het gemengd stedelijk gebied gaan we nog een stapje verder, hier hanteren we lage parkeernormen en is enkel ruimte voor emmissievrij verkeer en stadsdistributie. Ook hier staat vergroening (zowel fysiek als in termen van verduurzaming) hoog op de agenda.	Alphen stad
22.	Ontwikkelen transferia bij nieuwe ontwikkelingen	Nieuwe transferia realiseren we bij nieuwe ontwikkelingen, zoals de woningbouwlocaties. Hiermee ontlasten we het bestaande stedelijke gebied en maken we ruimte voor groen en langzaam verkeer. Denk bijvoorbeeld aan de verkenning naar een nieuw transferium bij de Noordrand.	Alphen stad, buitengebied
23.	Realiseren nieuwe infrastructurele verbindingen	Op het gebied van mobiliteit is een aantal nieuwe verbindingen en bestaande knelpunten van belang. Het gaat hierb j om: • De OV-verbinding richting Schiphol • De kleine bypass • De Bodegravenknoop en gevolgen Hazerswoude-Dorp • Verbindingen voor knelpunten Boskoop • Fietsbrug Gnephoek • Diverse recreatieve routes • Snelfietsroutes	Alphen stad, buitengebied, kernen

Figuur 2.5: Beleidsuitspraken Gezonde Vergroening ruimtelijk op kaart (zie ook tabel 2.5)

3 Foto van de Leefomgeving

De commissie-m.e.r. vraagt om duidelijk te maken wat onder een indicator wordt verstaan en vraagt waarom hiervoor gekozen is. Ook constateert ze dat enkele indicatoren deels onvoldoende informatie geven en bepaalde relevante indicatoren ontbreken. Het gaat hierbij om mobiliteit, geluid, luchtkwaliteit en omgevingsveiligheid. In paragraaf 3.1 is verduidelijkt hoe de indicatoren tot stand zijn gekomen, in paragraaf 3.2 is de gevraagde informatie voor mobiliteit, geluid, lucht en omgevingsveiligheid aangevuld. Daarnaast is in paragraaf 3.3 duidelijk gemaakt wat, waar en hoe groot de belangrijkste knelpunten zijn en waar beperkingen bestaan voor ontwikkelingen of een oplossing wordt gevraagd in de Omgevingsvisie.

3.1 Nadere toelichting (totstandkoming) gebruikte indicatoren

De kwaliteiten van de leefomgeving en de effecten van de Omgevingsvisie worden in beeld gebracht aan de hand van een beoordelingskader. Het beoordelingskader volgt de brede en integrale benadering uit de Omgevingswet en is gepositioneerd rondom de vijf ontwikkelrichtingen van Alphen aan den Rijn. Dit betekent dat naast de thema's binnen de fysieke leefomgeving het beoordelingskader ook sociale en economische thema's bevat. Het beoordelingskader is het resultaat van een analyse van de specifiek voor Alphen aan den Rijn relevante opgaven in de fysieke leefomgeving en de bestaande waarden die relevant zijn voor Alphen aan de Rijn. Daarnaast heeft raadpleging over de beoogde reikwijdte en detailniveau geleid tot verdere aanscherping van het beoordelingskader. Voorbeelden van aspecten die naar aanleiding hiervan specifiek onderdeel zijn geworden van het beoordelingskader van Alphen aan de Rijn betreffen ''duurzame opwekking'', 'vitaliteit landbouw' en 'kunst en cultuur'.

Per beoordelingsaspect is een schaallat voor de kwaliteitsniveaus gedefinieerd. De schaallat is gebaseerd op indicatoren die het meest tot de kern van het beoordelingsaspect behoren en waar goede informatie beschikbaar voor is om er een kwaliteitsniveau aan toe te kennen. Hierbij is zo veel als mogelijk gebruik gemaakt van specifieke voor Alphen aan de Rijn beschikbare data.

Voorbeeld beoordelingsaspect, -criterium en indicatoren
Binnen het thema 'Gezondheid' is één van de beoordelingsaspecten 'Gezonde leefstijl en leefomgeving'. Het beoordelingscriterium daarbij is de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving. De gebruikte indicator bij het beoordelen van dit criterium is de mate van beweegvriendelijkheid van de leefomgeving.

3.2 Uitwerking indicatoren

3.2.1 Duurzame en slimme mobiliteit

De commissie-m.e.r. constateert dat de bijdrage van openbaar vervoer is uitgedrukt in de afstand tot bushalte of treinstation, maar dat onduidelijk is wat het aandeel van OV in de modal split is. Ook stelt ze dat de toenemende recreatieve en logistieke druk op het gebied niet in beeld wordt gebracht.

Ten aanzien van bereikbaarheid is in het planMER gefocust op autobereikbaarheid met de afstand tot hoofdverkeersweg, treinstation en voorzieningen als indicator. Omdat verduurzaming van beleid een opgave is zoals benoemd in de omgevingsvisie is in deze notitie aanvullend ingegaan op het aspect 'duurzame en slimme mobiliteit'.

Royal HaskoningDHV

Informatiebronnen en kwaliteitsniveaus

Duurzame en slimme mobiliteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Modal split fiets [CROW, 2019] • Modal split openbaar vervoer [CROW, 2019] • Aantal elektrische auto's per 1000 inwoners [Klimaatmonitor, 2021] • Aantal laadpalen per 1000 inwoners [Klimaatmonitor, 2021] • Aantal deelauto's per 100.000 inwoners [CROW, 2020]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van landelijk gemiddelde aantal elektrische auto's per 1000 inwoners, aantal deelauto's per 100.000 inwoners en gemiddelde modal split fiets en openbaar vervoer in Alphen aan den Rijn
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Alle indicatoren (modal split fiets en OV, aantal elektrische auto's en laadpalen per 1000 inwoners, aantal deelauto's per 100.000 inwoners) liggen hoger dan het landelijk gemiddelde
Oranje	Eén of twee indicatoren (modal split fiets en OV, aantal elektrische auto's en laadpalen per 1000 inwoners, aantal deelauto's per 100.000 inwoners) ligt lager dan het landelijk gemiddelde
Rood	Alle indicatoren (modal split fiets en OV, aantal elektrische auto's en laadpalen per 1000 inwoners, aantal deelauto's per 100.000 inwoners) liggen lager dan het landel jk gemiddelde

De omslag naar duurzame en slimme mobiliteit is één van de transities die actueel is in de Nederlandse samenleving. De stikstofproblematiek vraagt om nieuwe en duurzame oplossingen. Eén van die oplossingen is de overstap naar duurzaam en slimme mobiliteit. Dit kunnen verschillende vormen van mobiliteit zijn, zoals deelauto's of elektrische auto's. Het aantal deelauto's in de gemeente Alphen aan den Rijn is in de periode 2016-2020 toegenomen van 0,9 deelauto per 100.000 inwoners naar 8,9 deelauto's per 100.000 inwoners in 2020. Het aantal deelauto's in Alphen aan den Rijn ligt lager dan het gemiddelde aantal deelauto's in Nederland, waar het aantal deelauto's in dezelfde periode toenam van 22,3 deelauto per 100.000 inwoners naar 46,4 deelauto per 100.000 inwoners in 2020 [CROW, 2020].

Naast de opkomst van deelauto's beginnen elektrische auto's een groter aandeel te krijgen in de mobiliteit. In de periode 2016-2020 steeg het bezit van elektrische auto's per 1000 inwoners in de gemeente Alphen aan den Rijn van 4,1 naar 11,3. Deze toename is lager in vergelijking met het gebruik van elektrische auto's in het Nederlandse verkeer. In dezelfde periode nam het aantal elektrische auto's per 1000 inwoners gemiddeld genomen over Nederland toe van 6,4 per 1000 inwoners naar 15,7 elektrische auto's per 1000 inwoners [CROW, 2020]. Elektrische auto's zijn afhankelijk van laadpalen. In Alphen aan den Rijn zijn nu circa 300 openbare laadpalen aanwezig (zie figuur 3.1). Het aantal laadpalen per 1000 inwoners in de gemeente Alphen is in de periode 2012-2021 toegenomen van 0,2 (semi)publieke laadpalen per 1000 inwoners naar 6,4 (semi)publieke laadpalen per 1000 inwoners. Het aantal laadpalen ligt hiermee hoger dan het Nederlandse gemiddelde dat in dezelfde periode toenam van 0 (semi)publieke laadpalen naar 4,2 (semi)publieke laadpalen [Klimaatmonitor, 2021]

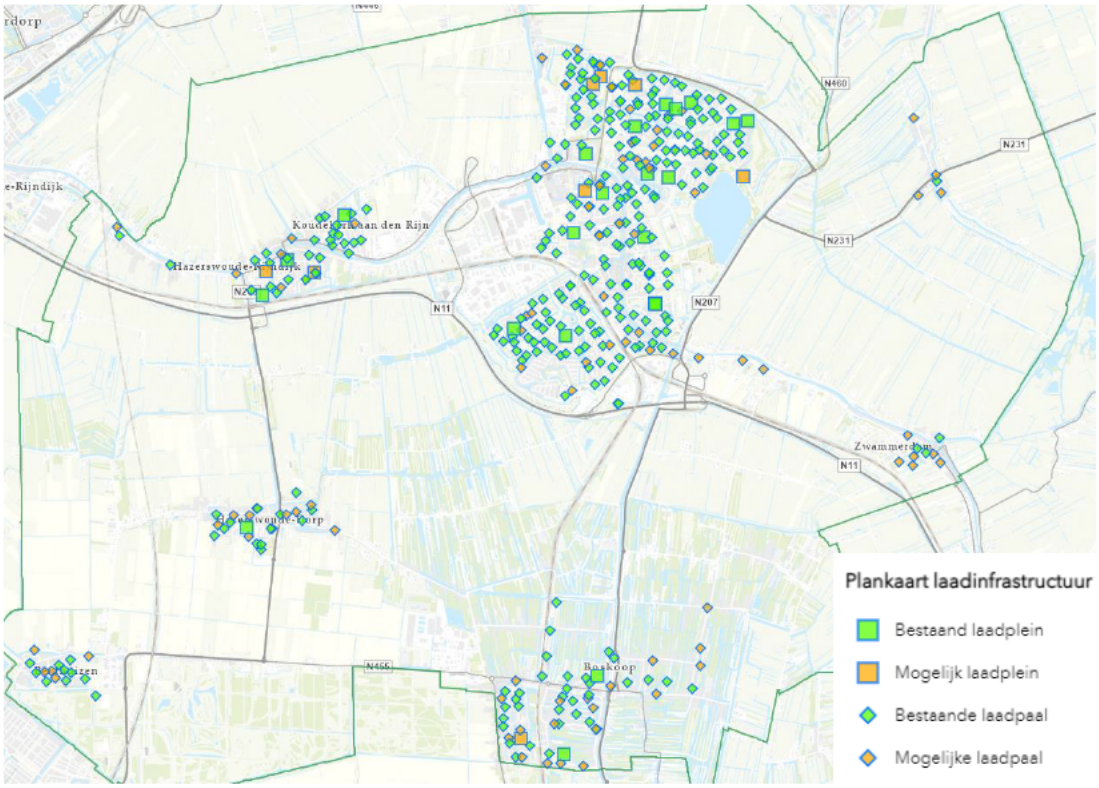
De modal split fiets geeft het aandeel verplaatsingen per fiets ten opzichte van het totaal aantal verplaatsingen weer. De modal split fiets (2019) in Alphen aan den Rijn is 0,76 op basis van 2,47 totale verplaatsingen per dag. Dit staat gelijk aan 30,8%. Het landelijke gemiddelde van de modal split fiets ligt op 0,75 verplaatsingen per fiets ten opzichte van 2,48 totale verplaatsingen per dag. Dit staat gelijk aan 30,2%. Op basis van het bovenstaande cijfers kan gesteld worden dat de modal split fiets in Alphen aan den Rijn 0,6% hoger ligt dan het landelijke gemiddelde. De modal split fiets ligt daarmee rond het landelijke gemiddelde [CROW, 2019]. Verplaatsingen met de fiets worden gezien als duurzame manier van transport en vallen daardoor onder duurzame mobiliteit [CROW, 2017]

De modal split openbaar vervoer geeft het aandeel verplaatsingen per openbaar vervoer ten opzichte van het totaal aantal verplaatsingen weer. De modal split openbaar vervoer (2019) in Alphen aan den Rijn is 0,13 op basis van 2,47 totale verplaatsingen per dag. Dit staat gelijk aan 5,3%. Het landelijke gemiddelde

van de modal split openbaar vervoer ligt op 0,14 verplaatsingen per openbaar vervoer ten opzichte van 2,48 totale verplaatsingen per dag. Dit staat gelijk aan 5,7%. Op basis van het bovenstaande cijfers kan gesteld worden dat de modal split openbaar vervoer in Alphen aan den Rijn 0,4% lager ligt dan het landelijke gemiddelde. De modal split openbaar vervoer ligt daarmee rond het landelijke gemiddelde [CROW, 2019].

Conclusie: Zowel het aantal deelauto's per 100.000 inwoners als het aantal elektrische auto's per 1000 inwoners liggen lager dat het landelijke gemiddelde. Het aantal laadpalen per 1000 inwoners ligt daarentegen hoger dan het landelijk gemiddelde. De modal split fiets en openbaar vervoer liggen rond het landelijk gemiddelde. Het kwaliteitsniveau oranje is toegekend.

Mobiliteit in relatie tot de toenemende recreatieve en logistieke druk is beoordeeld onder 'Samen Sterker' (zie par 4.4.).

Figuur 3.1: Locatie bestaande en mogelijke laadpalen [Gemeente Alphen a/d Rijn, 2021]

3.2.2 Geluid

De commissie-m.e.r. constateert dat in de Foto van de Leefomgeving alleen naar de gemiddelde geluidbelasting is gekeken en dat concrete gegevens over het aantal woningen dat belast is met meer dan 55 dB ontbreekt.

Voor het aspect geluid is in het planMER de gemiddelde geluidbelasting (>55dB) in Lden in Alphen aan den Rijn beoordeeld in relatie tot het Nederlandse gemiddelde. Het oppervlak dat te maken heeft met een gemiddelde geluidbelasting die hoger is dan 55dB ligt met in Alphen aan de Rijn (25%) lager dan het Nederlandse gemiddelde (34,8%). Daarnaast is ook gekeken naar het ervaren van ernstige geluidhinder in de gemeente Alphen aan den Rijn. Dit ligt met 21% rond het regionale gemiddelde van 22% (zie bijlage 1

PlanMER pg. 114). Het regionale gemiddelde betreft het gemiddelde van de gemeenten behorende tot de regio Hollands-Midden op basis van de volwassen- en ouderenpeiling 2016.

Van de drie beschouwde bronnen veroorzaakt wegverkeerslawaai de meeste hinder: In totaal hebben 12.428 woningen een geluidsbelasting van 55 dB L_{den} of meer ten gevolge van verkeer op gemeentelijke, provinciale en rijkswegen (zie tabel 3.1) [Actieplan geluid Alphen aan den Rijn 2018-2023]. In het planMER is beschreven dat met name langs de N11, de N207, de N455 en de N209 en de gemeentelijke ontsluitingswegen de Eisenhowerlaan, Willem de Zwijgerlaan, Oranje Nassausingel, President Kennedylaan en de Hoorn sprake is van een hoge geluidsbelasting door wegverkeer. Dit is ook zichtbaar in figuur 14-4 in het planMER.
In onderstaande tabellen is respectievelijk het wegverkeerslawaai en het industrielawaai in de gemeente Alpen aan den Rijn weergeven. Dit betreft cijfers over het aantal woningen, bewoners, gehinderden en ernstig gehinderden die een geluidbelasting hoger dan 55 dB ervaren gedurende de dag (07-19 uur), avond (19-23 uur) en nacht (23-07 uur) (Lden). De informatie in onderstaande tabel is totstandgekomen op basis van geluidbelastingkaarten met daarin de jaargemiddelde geluidbelasting. Op deze kaarten zijn geluidsgevoelige gebouwen aangeven. Geluidsgevoelige gebouwen zijn gebouwen waar mensen wonen en gezondheidszorginstellingen. Op basis van de geluidbelasting in deze kaarten is middels een formule uitgerekend hoeveel woningen en gezondheidszorginstellingen blootgesteld worden aan 55 dB of meer. 55 dB is de grens waarop geluid als matig tot slecht ervaren wordt. Tijdens de nachtelijke uren is er 10 dB extra opgenomen omdat geluid tijdens de nacht als hinderlijker wordt ervaren dan gedurende de dag [Actieplan geluid Alphen aan den Rijn, 2018-2023].

Tabel 3.1: Samenvatting wegverkeerslawaai totaal [Actieplan geluid Alphen aan den Rijn 2018-2023]

Wegverkeerslawaai	Aantal woningen	Aantal bewoners	Aantal gehinderden	Aantal ernstig gehinderden	Aantal slaapverstoorden
≥ 55 dB L_{den}	12.428	27.300	6.755	2.765	

In totaal hebben 182 woningen een geluidsbelasting van 55 dB L_{den} of meer ten gevolge van bedrijvigheid. Het aantal gehinderden en ernstig gehinderden betreft respectievelijk 104 en 44 als gevolg hiervan. Tabel 3.2 geeft een samenvatting voor industrielawaai.

Tabel 3.2: Samenvatting industrielawaai [Actieplan geluid Alphen aan den Rijn 2018-2023].

Industrielawaai	Aantal woningen	Aantal bewoners	Aantal gehinderden	Aantal ernstig gehinderden	Aantal slaapverstoorden
≥ 55 dB L_{den}	182	400	104	44	

Door de gemeente Alphen aan den Rijn lopen de spoortracés Gouda – Alphen ad Rijn en /Leiden-Utrecht. Het railverkeer zorgt voor enkele hoge geluidsbelastingen op woningen langs het spoor. In totaal hebben 300 woningen een geluidsbelasting van 55 dB L_{den} of meer ten gevolge van railverkeer. Het gaat om 82 gehinderden en 21 ernstig gehinderden. Tabel 3.3 geeft een samenvatting voor railverkeerslawaai.

Tabel 3.3: Samenvatting railverkeerslawaai [Actieplan geluid Alphen aan den Rijn 2018-2023].

Railverkeerslawaai	Aantal woningen	Aantal bewoners	Aantal gehinderden	Aantal ernstig gehinderden	Aantal slaapverstoorden
≥ 55 dB L_{den}	300	600	82	21	
≥ 50 dB L_{night}	56	100			4

3.2.3 Luchtkwaliteit

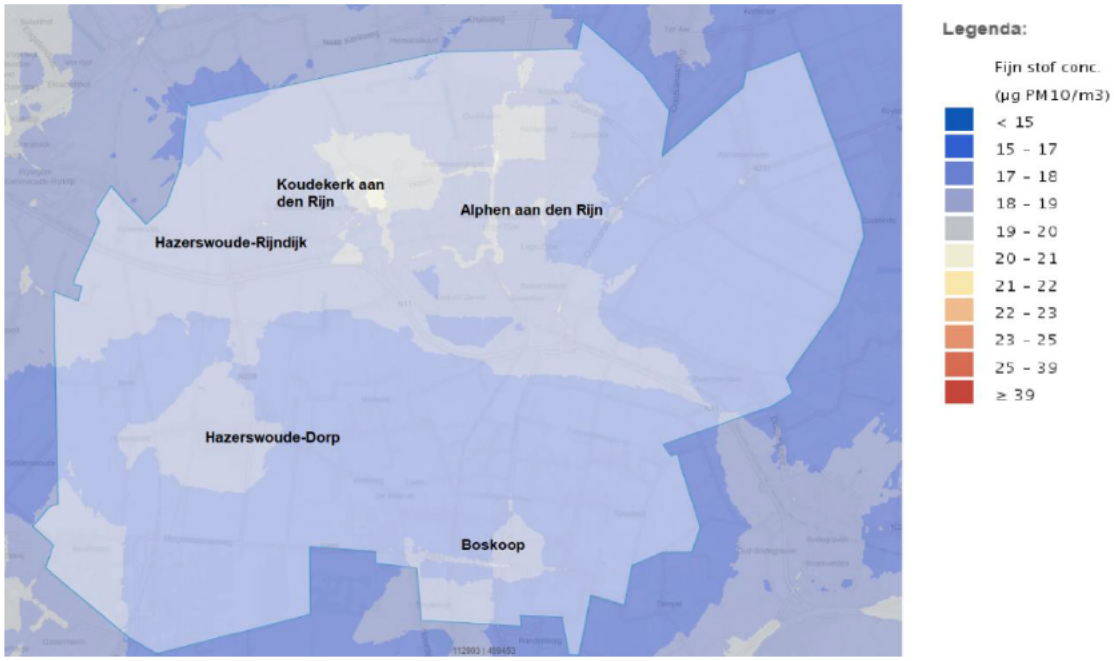
De commissie-m.e.r. geeft aan dat onduidelijk is waar en hoe hoog de concentraties fijnstof zijn in relatie tot de advieswaarden.

Voor luchtkwaliteit is in het planMER aangegeven dat niet overal wordt voldaan aan de advieswaarden voor fijnstof van de Wereldgezondheidsorganisatie (zie tabel 3.4). Dit is zichtbaar in de figuren 14-1, 14-2 en 14-3 uit bijlage 1 van het planMER (zie de figuren 3.2, 3.4, 3.6 in deze notitie). De figuren 3.3, 3.5 en 3.7 geven de luchtkwaliteit (stikstofdioxide en fijnstof PM_{10} en $PM_{2.5}$) per kern behorende tot de gemeente Alphen aan den Rijn weer.

Tabel 3.4: Grenswaarden en WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit [RIVM, 2019]

Stof	Soort norm	Concentratie	Status
NO_2	Jaargemiddelde	40 µg/m³ (sinds 2015)	Grenswaarde/ WHO-advieswaarde
PM_{10}	Jaargemiddelde	40 µg/m³	Grenswaarde
PM_{10}	Jaargemiddelde	20 µg/m³	WHO-advieswaarde
$PM_{2.5}$	Jaargemiddelde	25 µg/m³ (sinds 2015)	Grenswaarde
$PM_{2.5}$	Jaargemiddelde	10 µg/m³	WHO-advieswaarde

In figuur 3.2 is af te leiden dat de concentraties PM_{10} binnen delen van Koudekerk aan de Rijn en Alphen aan de Rijn (20-21 µg/m³) boven de WHO advieswaarde van 20 µg/m³ liggen.

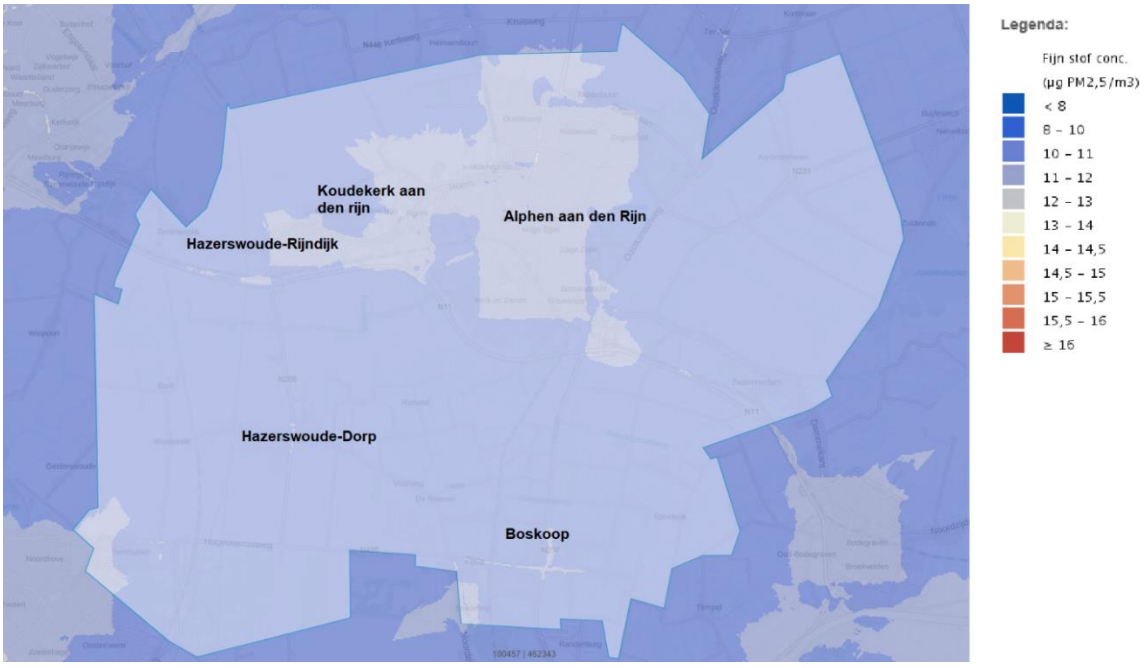

Figuur 3.2: Fijnstof concentratie (PM_{10}) in de gemeente Alphen aan den Rijn in 2017 [Atlas van de leefomgeving, 2020]

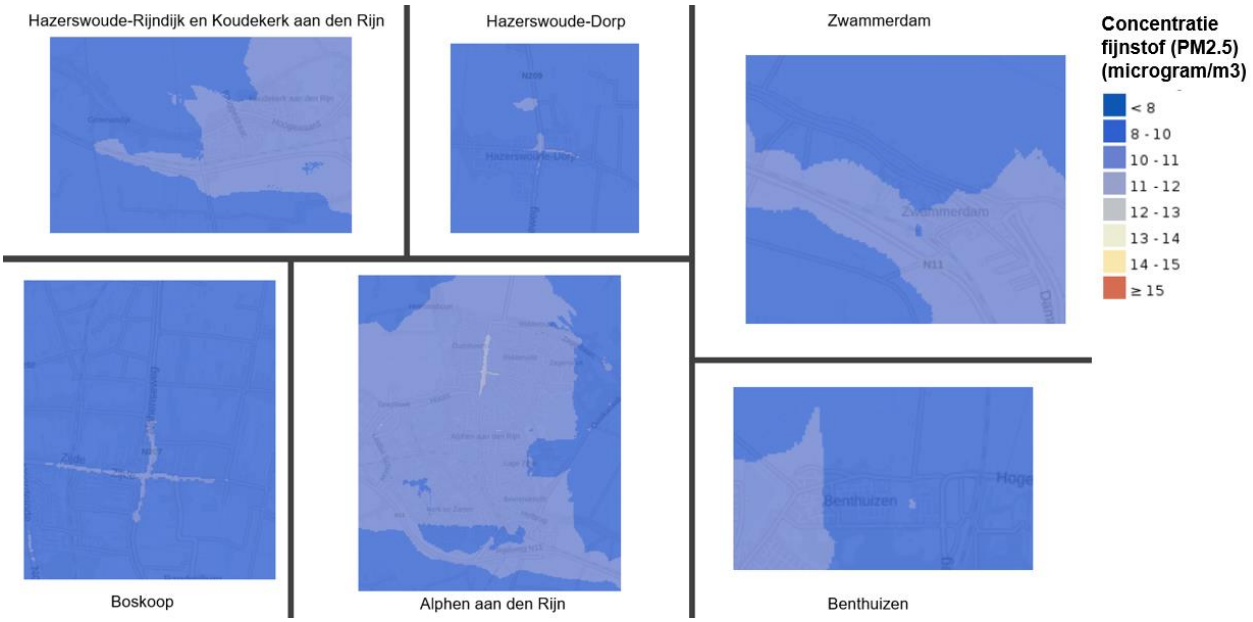

Figuur 3.3: Fijnstof concentratie (PM_{10}) per kern in de gemeente Alphen aan den Rijn in 2019 [Atlas van de leefomgeving, 2021]

In figuur 3.4 is af te leiden dat de concentraties $PM_{2,5}$ bij Hazerswoude-Rijndijk, Koudekerk aan de Rijn en Alphen aan de Rijn (11-12 µg/m^3) boven de WHO advieswaarde van 10 µg/m^3 liggen.

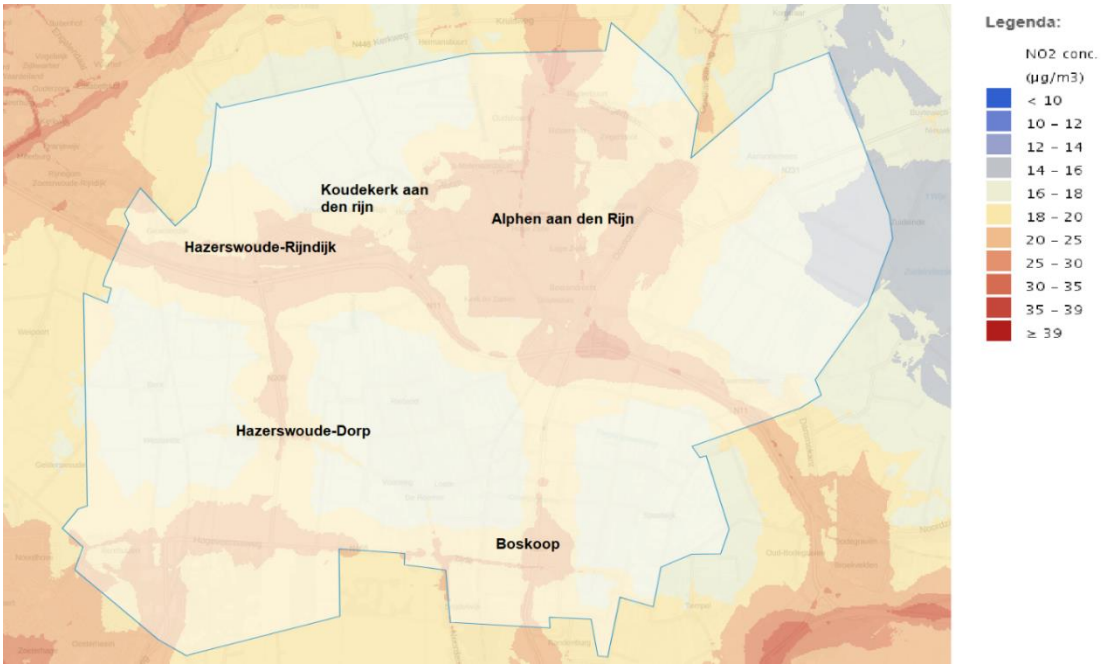

Figuur 3.4: Fijnstof concentratie ($PM_{2.5}$) in de gemeente Alphen aan den Rijn in 2019 [Atlas van de leefomgeving, 2020]

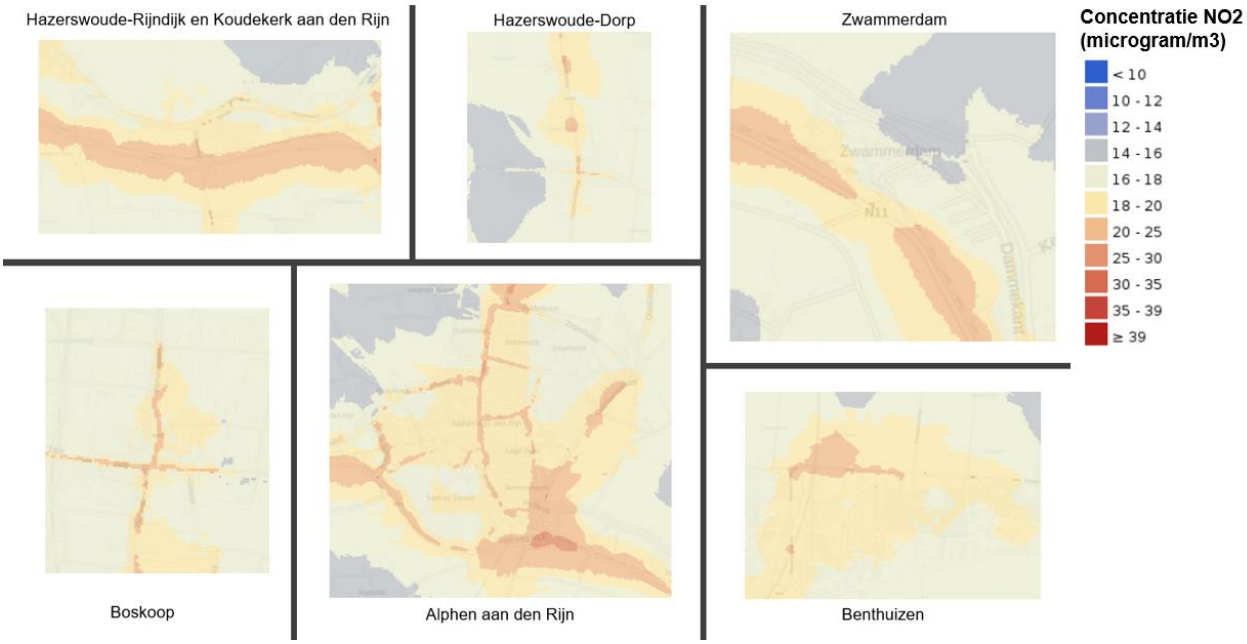

Figuur 3.5: Fijnstof concentratie ($PM_{2.5}$) per kern in de gemeente Alphen aan den Rijn in 2019 [Atlas van de leefomgeving, 2021]

De hoogste concentraties stikstofdioxide zijn te vinden rondom de op- en afrit van de N11/N207 (Alphen aan den Rijn Oost) en de verbindingswegen zoals de Prins Bernhardlaan en Eisenhowerlaan (m.n. ter hoogte van de aansluiting op de N207) (zie figuur 3.6). De wettelijke grenswaarde wordt hier niet overschreden. De WHO-advieswaarde is gelijk aan de wettelijke grenswaarde.

Figuur 3.6: Stikstofdioxide concentratie (NO2) in de gemeente Alphen aan den Rijn in 2017 [Atlas van de leefomgeving, 2020]

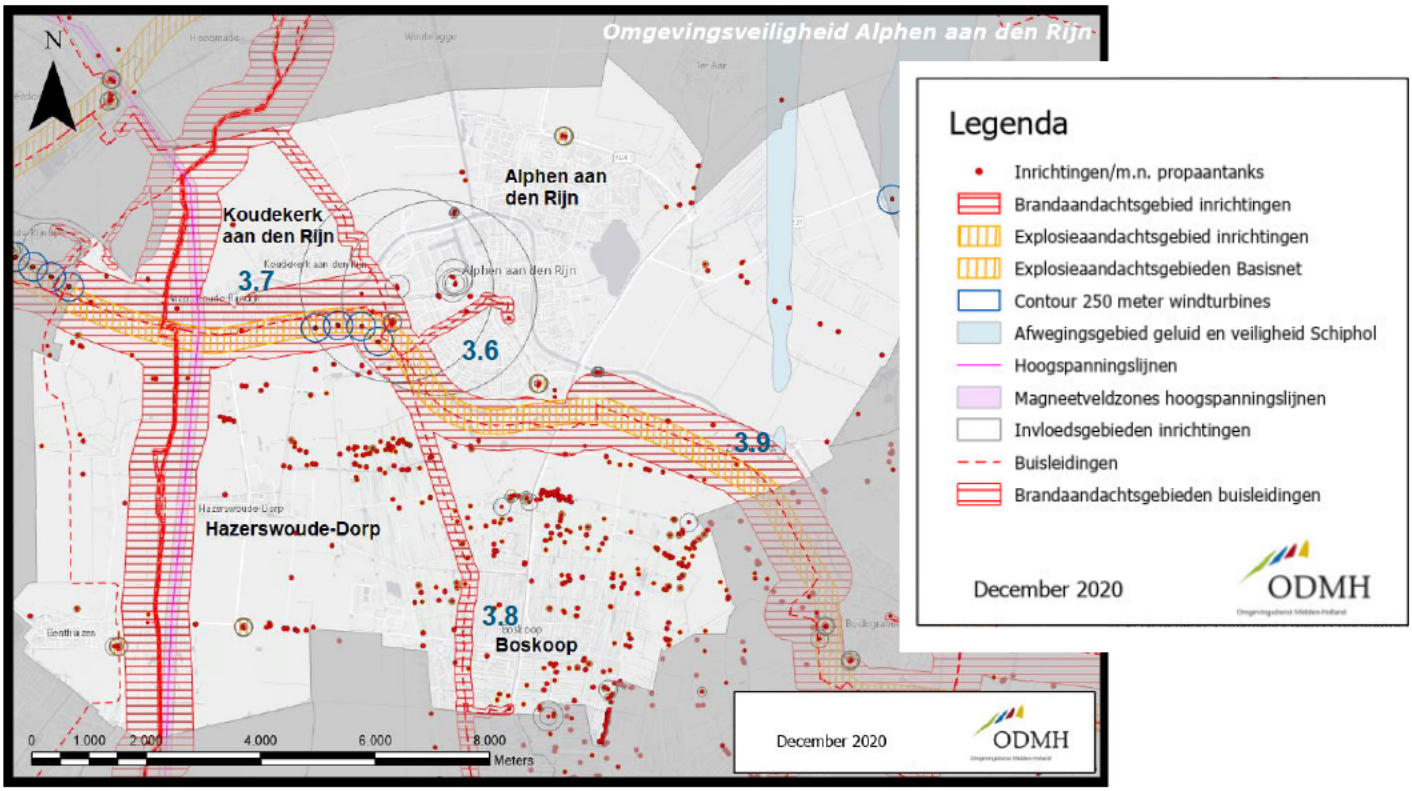

Figuur 3.7: Stikstofconcentratie (NO2) per kern in de gemeente Alphen aan den Rijn in 2019 [Atlas van de leefomgeving, 2021]

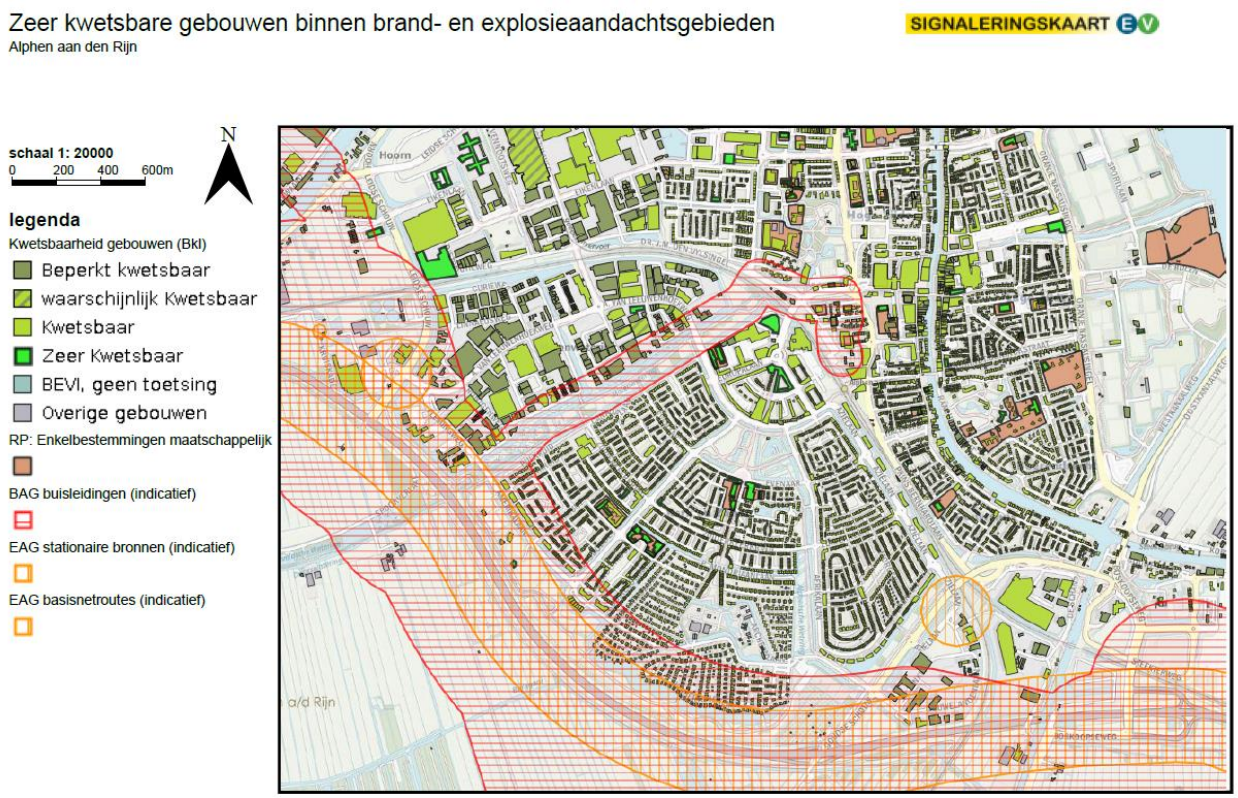
3.2.4 Omgevingsveiligheid

De commissie-m.e.r constateert dat op meerdere locaties zeer kwetsbare gebieden gelegen zijn binnen brand- en of explosieaandachtsgebieden, maar dat onduidelijk is waar die gebieden liggen en in hoeverre dit ook locaties voor bijvoorbeeld woningbouw betreft.

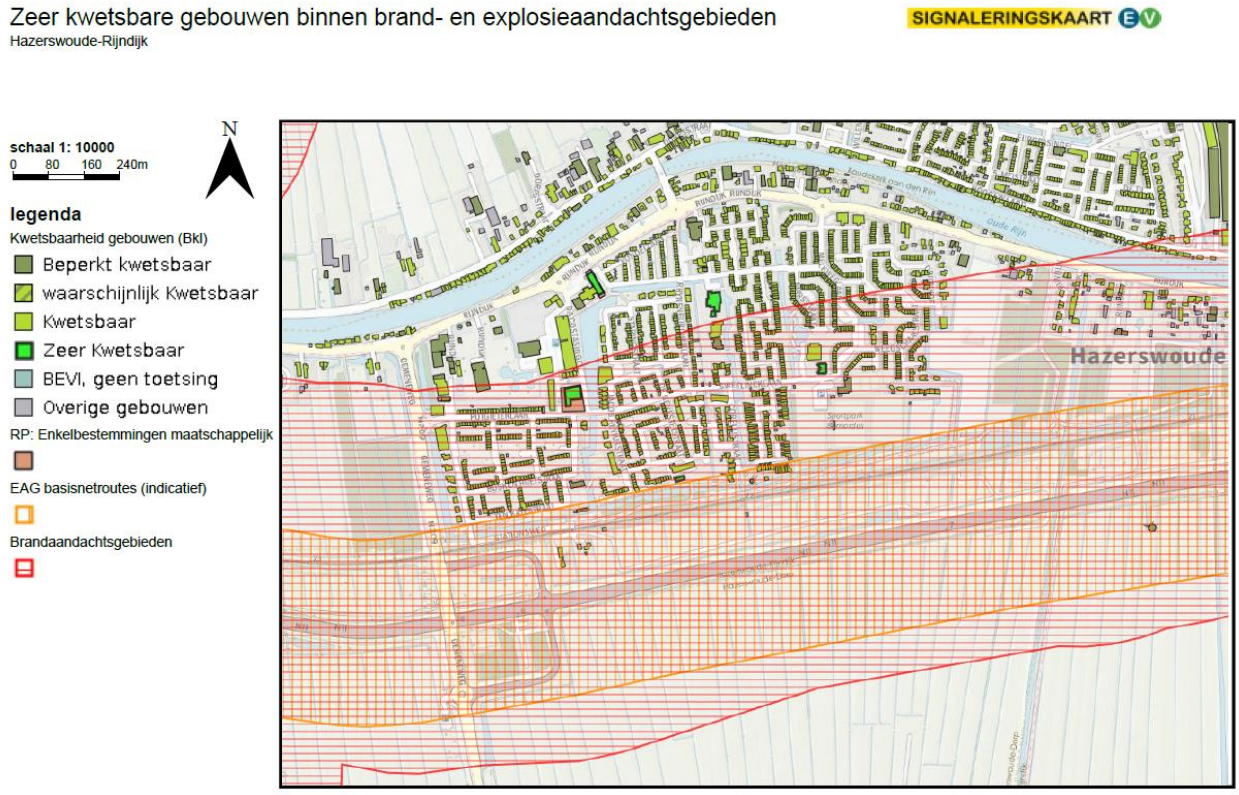
In de Foto van de Leefomgeving zijn in figuur 16-1 uit het planMER (zie ook figuur 3.8 van deze notitie) de explosieaandachtsgebieden en brandaandachtsgebieden in de gemeente Alphen aan den Rijn zichtbaar. Ten behoeve van deze aanvulling zijn door de Omgevingsdienst Midden-Holland ingezoomde uitsneden uit de Signaleringskaart gemaakt voor relevante delen binnen de gemeente ten aanzien van brand- en of explosieaandachtsgebieden. Dit betreft de kernen Alphen aan den Rijn, Hazerswoude-Rijndijk en Boskoop. Er is hiervoor gekeken naar de locatie van 'zeer kwetsbare gebouwen' (conform bijlage VI Besluit kwaliteit leefomgeving, zie groen in de figuren 3.9 t/m 3.12) en bestemmingen 'Maatschappelijk', waarbinnen mogelijk 'zeer kwetsbare gebouwen' zijn gelegen of gebouwd kunnen worden (zie bruin in figuren 3.9 t/m 3.12). In de figuren is zichtbaar dat met name ter hoogte van Boskoop diverse kwetsbare gebouwen en bestemmingen gelegen zijn binnen brandaandachtsgebieden voor buisleidingen. Aanvullend is ook landgoed Hooge Burch (gehandicaptenzorg gelegen naast de kern Zwammerdam) op kaart gezet (zie blauw gearceerd in figuur 3.12). Hierin is zichtbaar dat een groot deel van het landgoed gelegen is binnen brandaandachtsgebied buisleidingen.

Figuur 3.8: Omgevingsveiligheid in de gemeente Alphen aan den Rijn. Nummers refereren aan onderstaande figuurnummers [Omgevingsdienst Midden-Holland, 2020]

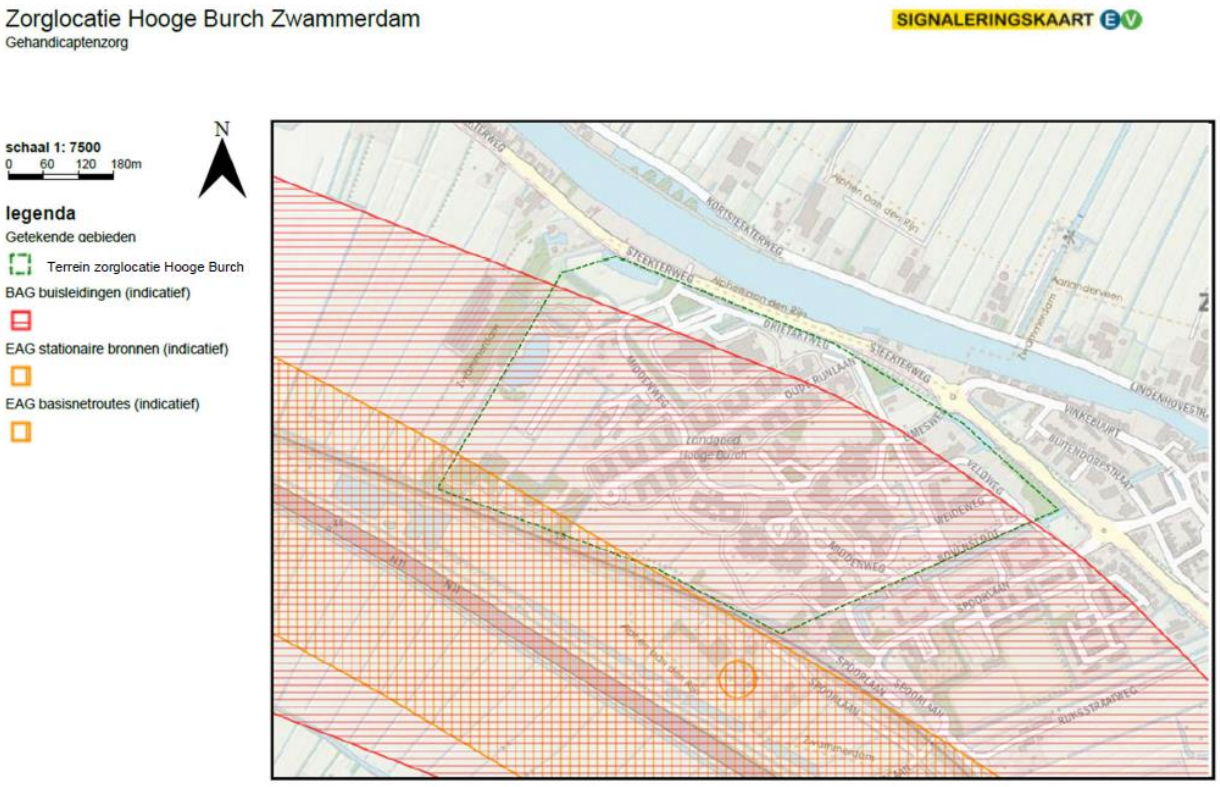
Figuur 3.9: Zeer kwetsbare gebouwen binnen brand- en explosieaandachtsgebieden [Omgevingsdienst Midden-Holland, 2020]

Figuur 3.10: Zeer kwetsbare gebouwen binnen brand- en explosieaandachtsgebieden [Omgevingsdienst Midden-Holland, 2020]

Figuur 3.11: Zeer kwetsbare gebouwen binnen brand- en explosieaandachtsgebieden [Omgevingsdienst Midden-Holland, 2020]

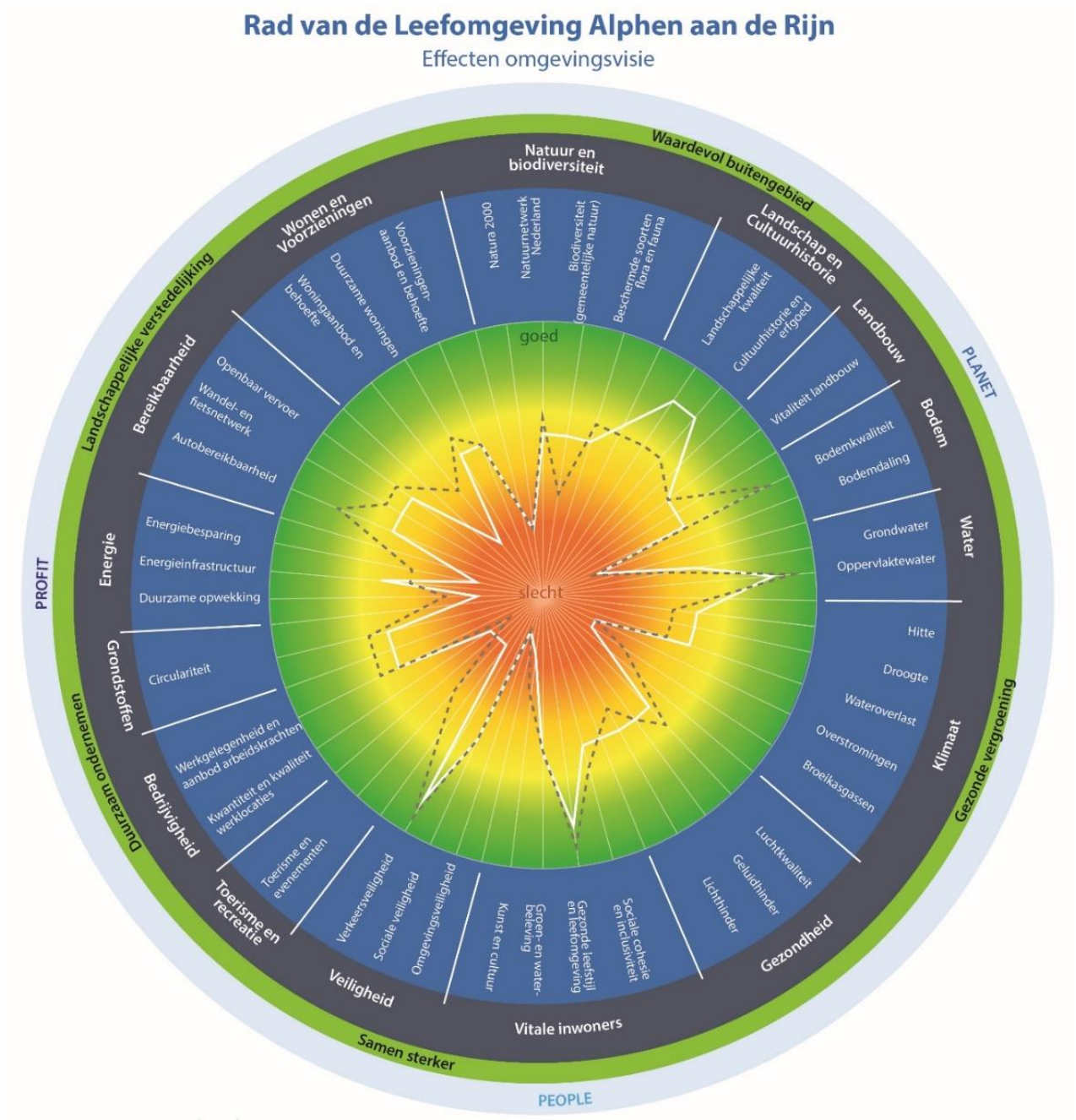

Figuur 3.12: Landgoed hoge Burch (gehandicaptenzorg) in relatie tot brandaandachtsgebied buisleidingen [Omgevingsdienst Midden-Holland, 2020]

3.3 Belangrijkste knelpunten/beperkingen vanuit Foto

De c-m.e.r. vraagt wat, waar en hoe groot de belangrijkste knelpunten zijn en waar beperkingen bestaan voor ontwikkelingen of een oplossing voor wordt gevraagd in de Omgevingsvisie. Om hier invulling aan te geven zijn de belangrijkste conclusies onderstaand samenvat en op onderdelen ruimtelijk verduidelijkt.

De staat van de fysieke leefomgeving van Alphen aan en Rijn is samengevat weergegeven in figuur 3.13, zowel voor de huidige situatie (lichte lijn) als voor de autonome ontwikkeling tot 2030 (donkere stippellijn).

Figuur 3.13: Rad van de leefomgeving met beoordeling huidige en autonome situatie

De huidige staat van de fysieke leefomgeving laat een wisselend beeld zien (zie figuur 3.13). Wat betreft landschappelijke kwaliteit, cultuurhistorie en erfgoed, oppervlaktewater, gezonde leefstijl en leefomgeving en verkeersveiligheid staat de fysieke leefomgeving er op dit moment over het algemeen goed voor.

Aspecten die in de huidige situatie onder druk staan zijn kwantiteit en kwaliteit werklocaties, duurzame opwekking, energiebesparing, woningaanbod en behoefte, Natura 2000-gebieden, bodemdaling, broeikasgassen, kunst en cultuur en toerisme en recreatie. Per aspect is op basis van het planMER een korte samenvatting gemaakt.

- **Kwantiteit en kwaliteit werklocatie**: Bedrijventerreinen bevinden zich voornamelijk in de kern Alphen en ter hoogte van Boskoop (zie figuur 2.1). In de huidige situatie is er geen plancapaciteit meer uitgeefbaar wat betreft bedrijventerreinen die hier gelegen zijn, terwijl er wel vraag is naar bedrijventerreinen. Ten aanzien van kantoorlocaties geldt dat er geen tekort is qua aanbod, zowel kwalitatief als kwantitatief.
- **Duurzame opwekking:** In de gemeente Alphen aan den Rijn werd in 2017 3,7% van het energiegebruik geproduceerd door hernieuwbare energie. Het aandeel hernieuwbare opgewerkte energie in de gemeente Alphen aan den Rijn ligt lager dan het Nederlandse gemiddelde van 5,75% en ver beneden de landelijke doelstelling.
- **Energiebesparing:** De energiebesparing van woningen (elektriciteit, gas en warmte) en publieke dienstverlening (elektriciteit en gas) in de periode 2015-2017 ligt in de gemeente Alphen aan den Rijn met 2,3% lager dan het Nederlandse gemiddelde van 2,9%.
- **Woningaanbod en behoefte:** De afgelopen jaren is de druk op de woningmarkt toegenomen door een toename in behoefte en beperkt aanbod. Dit leidt tot een stijging in de prijs van woningen. De gemiddelde verkoopprijs in de regio Holland Rijnland ligt 11% boven het landelijk gemiddelde (2016). Hierdoor worden lage en middeninkomens van de woningmarkt verdrongen. Ook is er sprake van een tekort aan sociale huurwoningen. Krapte op de woningmarkt in de gemeente Alphen aan den Rijn bestaat met name in de sociale huursector en goedkope huur en koopmarkt.
- **Natura 2000 gebieden:** Niet alle instandhoudingsdoelen verkeren in een gunstige staat van instandhouding. Deels ligt dit aan knelpunten binnen het Natura 2000-gebied (Nieuwkoopse Plassen & De Haeck) en deels ligt dit aan factoren buiten de Natura 2000-gebieden (De Wilck, Nieuwkoopse Plassen & De Haeck en Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein). Natura 2000-gebiede De Wilck ligt binnen de gemeente Alphen aan den Rijn. De gebieden Nieuwkoopse Plassen & de Haeck en Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein liggen binnen een straal van 10 kilometer van de gemeente Alphen aan den Rijn. Ontwikkelingen binnen de gemeente Alphen aan den Rijn kunnen van invloed zijn op deze natuurgebieden, bijvoorbeeld vanwege stikstofdepositie.
- **Bodemdaling:** De gemeente Alphen aan den Rijn is (sterk) bodemdalingsgevoelig door aanwezigheid van slappe gronden. Ook is de gemeente Alphen aan den Rijn door aanwezigheid van een veenweidegebied gevoelig voor veenoxidatie wat tot bodemdaling kan leiden. Wat opvalt is dat de kernen Boskoop en Aarlanderveen overwegend sterk bodemdalingsgevoelig zijn ten opzichte van de omliggende kernen.
- **Broeikasgassen:** de uitstoot van broeikasgassen in de gemeente Alphen aan den Rijn loopt nog achter op de doelen zoals gesteld in de Klimaatwet. Dit houdt in 49% reductie in 2030 ten opzichte van de waarden uit 1990 en 95% reductie in 2050 ten opzichte van 1990 waarden. De afgelopen jaren is de uitstoot van broeikasgassen in de gemeente Alphen aan den Rijn nauwelijks afgenomen, en op sommige punten (verkeer en vervoer, lachgas en F-gassen) zelfs toegenomen.
- **Kunst en cultuur:** In de meest recente Atlas van Gemeenten (2018) neemt Alphen aan den Rijn van de 50 grote gemeentes de 47e plek in op de cultuurindex als het aankomt op cultureel aanbod. Omdat de gemeente qua omvang de 23ste gemeente is betekent dit dat de gemeente naar verwachting lager scoort dan andere vergelijkbare gemeenten in Nederland. Er wordt aanbevolen om dit in beeld te brengen middels een cultuurkaart via de Atlas voor gemeenten.

- **Toerisme en recreatie:** Zowel het aantal banen in de toeristische sector als het aantal vestigingen per 1000 inwoners in de leeftijd tussen de 15-74 jaar ligt onder het landelijke gemiddelde (2019).

De autonome ontwikkeling laat, net als de huidige situatie, een wisselend beeld van de staat van de fysieke leefomgeving richting 2030 zien. Enerzijds treden er verbeteringen op voor enkele aspecten, anderzijds verslechteren aspecten autonoom. De gemeente zal richting de toekomst steeds meer te maken krijgen met dominante autonome trends waarop de gemeente geen of weinig invloed kan uitoefenen, waaronder klimaatverandering, (geo)politieke, demografische, technologische en economische ontwikkelingen. Bestaand beleid keert de negatieve trends naar verwachting niet. Kritische kwaliteitsniveaus[1] in de gemeente Alphen aan den Rijn zijn de kwantiteit en kwaliteit werklocaties, biodiversiteit, landschappelijke kwaliteit, cultuurhistorie en erfgoed, klimaat, lichthinder en energie infrastructuur. Dit wordt onderstaand per aspect kort toegelicht.

- **Kwantiteit en kwaliteit werklocaties:** Tot 2030 zal er een kwantitatief tekort ontstaan aan bedrijventerreinen in de gemeente Alphen aan den Rijn. Ook kwalitatief ontstaan er knelpunten met name voor de vestiging van HMC-bedrijven en grootschalige/duurzame logistiek. Wat betreft kantoorlocaties geldt dat er met name sprake is van een verandering in vraag naar type locaties, de kwalitatieve vraag, in combinatie met een kwantitatief overschot. De vraag naar nieuwe locaties ligt in de Stationsomgeving.
- **Biodiversiteit:** Door een toenemende milieudruk als gevolg van verschillende ruimtelijke en economische ontwikkelingen en klimaatverandering neemt de druk op biodiversiteit verder toe. Het gaat daarbij enerzijds om druk op bestaand groen gebied in het buitengebied en anderzijds in de kernen. Met het huidige groenbeleid van de gemeente ligt het niet in de verwachting dat de negatieve trend omgebogen kan worden.
- **Landschappelijke kwaliteit:** Door klimaatverandering en verstedelijking neemt de druk op waardevolle en beschermde gebieden toe in het buitengebied van de gemeente Alphen aan den Rijn (Landschap Groene Hart). Door de verstedelijking komt onder andere de openheid en rust & stilte onder druk. Klimaatverandering kan daarnaast leiden tot verandering in het landschap en tot een vermindering van de landschappelijke kwaliteit.
- **Cultuurhistorie en erfgoed:** Ondanks de inzet van de gemeente Alphen aan den Rijn neemt de druk op de ruimte toe door onder andere bevolkingsgroei, verduurzaming, verdichting en verstedelijking. Daarmee zal de druk op cultuurhistorische objecten of structuren, zoals beschermde monumenten in de kern van Alphen aan den Rijn, molens of historisch geografisch waardevolle verkaveling in het buitengebied, toenemen. Dit kan leiden tot een verandering/verlaging van cultuurhistorische waarden met name door veranderende zichtbaarheid.
- **Klimaatopgaven (hitte, droogte, wateroverlast):** Als gevolg van klimaatverandering neemt de droogte en hittestress toe, evenals het risico op wateroverlast. Gebieden die gevoelig zijn voor hitte en droogtestress bevinden zich in of nabij stedelijk gebied (Alphen of de omliggende kernen). De grootste knelpunten in relatie tot wateroverlast bestaan in het zuiden en zuidwesten van de gemeente Alphen aan den Rijn, rondom Benthuizen, Boskoop en Hazerswoude-Dorp.
- **Lichthinder:** Het is de verwachting dat lichthinder autonoom zal toenemen door verstedelijking.
- **Energie infrastructuur**: Autonoom is de verwachting dat de druk op elektriciteitsstations verder toe zal nemen als gevolg van de energietransitie. De capaciteit op meerdere elektriciteitsstations zal onder druk komen te staan. Uitbreiding van elektriciteitsstations is een proces dat meerdere jaren in beslag neemt, waardoor capaciteitsproblemen niet snel verholpen kunnen worden.

Naast kritische kwaliteitsniveaus zijn er ook positieve trends zichtbaar. Deze hebben betrekking op de thema's circulariteit, bereikbaarheid, wonen en voorzieningen en vitale inwoners. Deze zijn nader toegelicht in het planMER.

[1] *In het rad van de leefomgeving is te zien dat deze onderdelen verslechteren als de gemeente niet ingrijpt en het huidige vastgestelde beleid uitvoert.*

4 Beoordeling omgevingseffecten

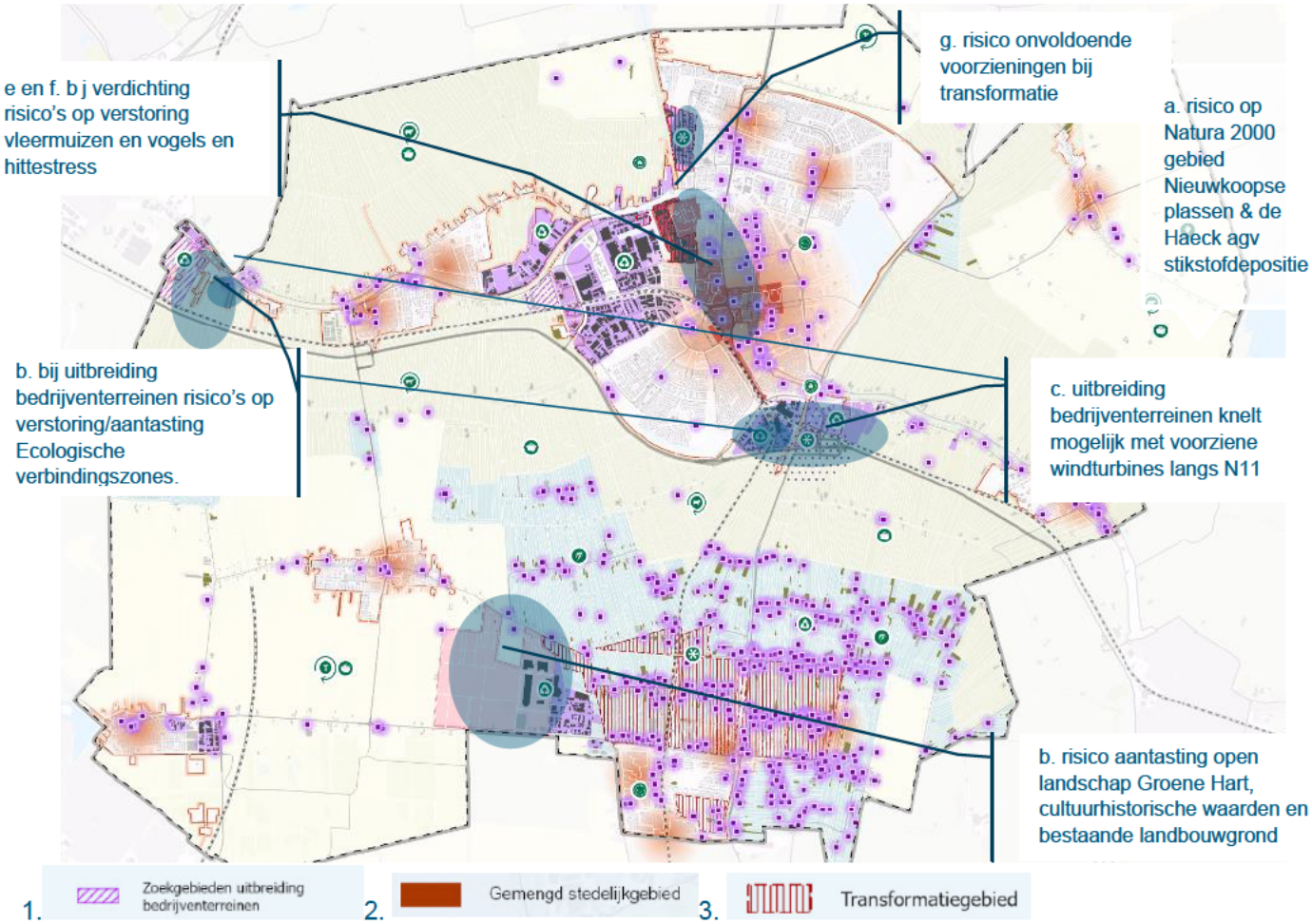
De commissie-m.e.r. vraagt om de kansen en risico's te concretiseren en toe te spitsen op de Alphense situatie. Hiermee sluit de beoordeling beter aan bij het ruimtelijk detailniveau van de Omgevingsvisie. Ook vraagt ze om de informatie uit het Rad van de leefomgeving overzichtelijk samen te vatten voor de belangrijkste aandachtspunten en besluitvorming over de Omgevingsvisie.

Om hier invulling aan te geven zijn in deze paragraaf de belangrijkste aandachtspunten uit het planMER ruimtelijk op kaart gezet. Dit is gedaan voor elke ontwikkelrichting: Duurzaam ondernemen (par 4.1), landschappelijke verstedelijking (par. 4.2), waardevol buitengebied (par 4.3), samen sterker (par 4.4) en gezonde verstedelijking (par 4.5). Daar waar mogelijk is de beoordeling verder uitgewerkt in de daarbij horende tabel. Hierin is tevens aangegeven hoe met de aanbeveling is omgegaan.

De belangrijkste risico's komen voort uit de beoogde uitbreiding van bedrijventerreinen (nr 1), de aanleg van windturbines langs de N11 (nr. 6) en de voorgenomen ontwikkellocaties (nr 8).

4.1 Duurzaam ondernemen

De belangrijkste aandachtspunten vanuit duurzaam ondernemen zijn weergegeven in tabel 4.1 en op kaart gevisualiseerd in figuur 4.1. De letters en cijfers in figuur 4.1 corresponderen met letters en cijfers zoals genoemd bij de aandachtspunten in de tabel.

Figuur 4.1 Belangrijkste aandachtspunten duurzaam ondernemen op kaart

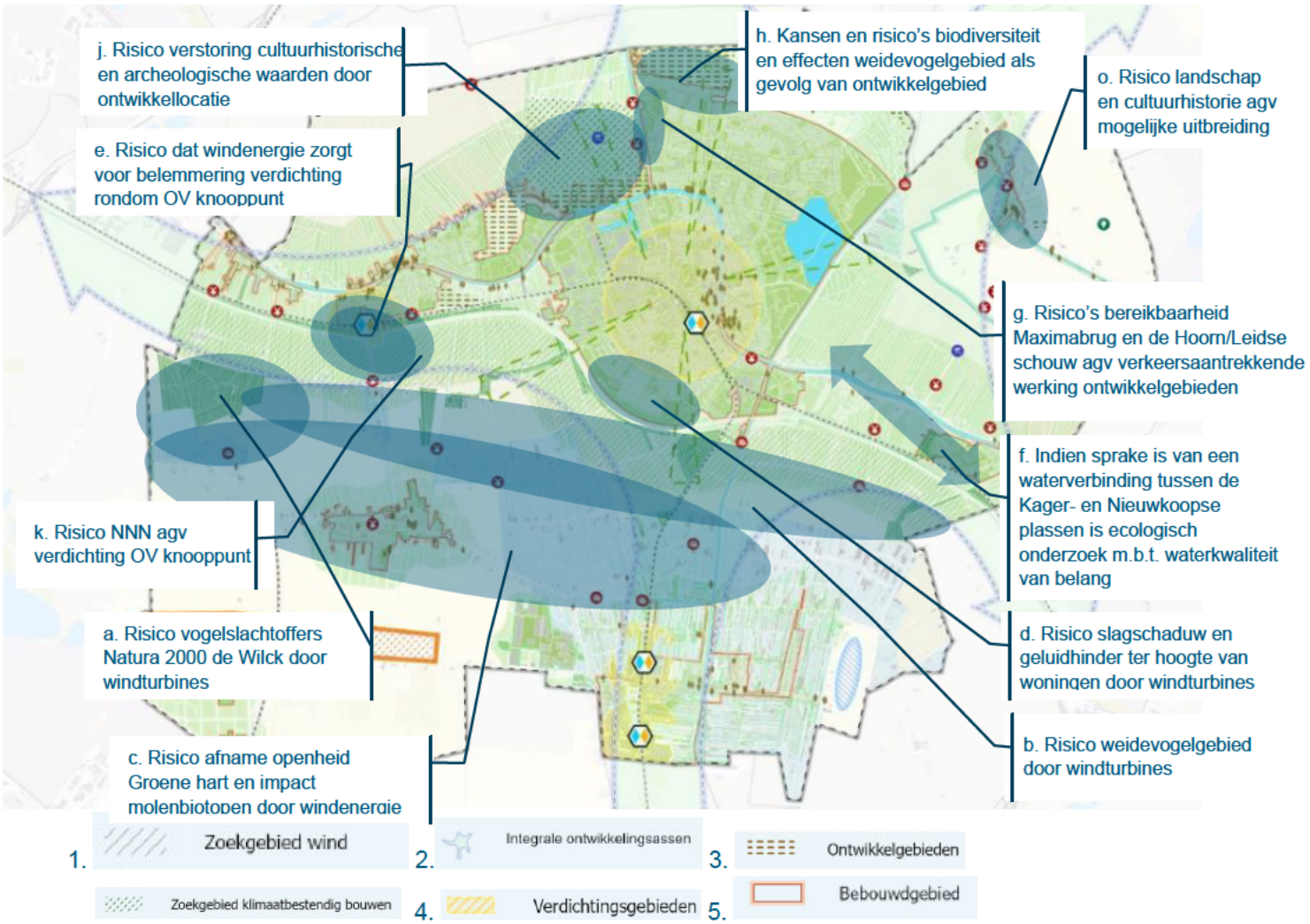
Tabel 4.1: Belangrijkste aandachtspunten landschappelijke verstedelijking

Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Waar verwerkt/meegenomen?
Duurzaam ondernemen			
1.Ruimte bieden voor **duurzame innovatieve bedrijven** op nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen	a. Toename van bedrijventerrein gaat als gevolg van een verkeersaantrekkende werking veelal gepaard met een toename van stikstofdepositie. Stikstofdepositie kan daarnaast veroorzaakt worden door bedr jven die stoken op gas. Natura 2000-gebied Nieuwkoopse plassen & De Haeck (gelegen oostelijk van de gemeente) zijn zeer gevoelig voor stikstofdepositie. Hoe dichter nieuwe bedrijven naar het oosten gelegen z jn, hoe groter het risico op externe effecten.	Bij de uitwerking van dit beleid moet kritisch gekeken worden naar de ligging, ontsluitings-routes en type bedrijvigheid om zo de invloed op het Natura 2000-gebied zoveel mogelijk te beperken. Saldering met ander beleid (bijvoorbeeld inzet op verduurzaming mobiliteit) voorkomt mogelijk een toename aan stikstofdepositie. Een andere optie is extern salderen met andere st kstofbronnen zoals veehouderijen.	Besloten is om in de omgevingsvisie het deel ten zuiden van N11-Steekterpoort niet op te nemen als zoekgebied voor bedrijventerrein.
	b. Nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen hebben een negatief effect op landschappel jke en cultuurhistorische waarden en bestaande landbouwgrond. Toename van verharding heeft een negatief effect op wateroverlast, hittestress en natuurwaarden (biodiversiteit en beschermde soorten en leefgebieden). Er vindt mogel jk aantasting plaats van ecologische verbindingszones. Daarnaast ontstaat er als gevolg van de uitbreiding van bedrijventerrein een toename van verkeer. Dit heeft een negatieve weerslag op de autobereikbaarheid, luchtkwaliteit, geluidhinder, broeikasgassen en lichthinder.	Randvoorwaarden stellen aan de ruimtelijke kwaliteit van ontwikkelingen zodat bestaande landschappelijke en cultuurhistorische waarden (zoals bijvoorbeeld waardevolle historisch landschappel jke l jnstructuren) zo min mogelijk worden aangetast. Houdt bij ontwikkelingen rekening met molenbiotopen (zie verordening provincie voor hoogtebeperkingen). Om behoud van archeologische waarden *in situ* (in de bodem) te garanderen is er op voorhand meer archeologisch onderzoek nodig en mogelijk opgravingen (ex situ) om archeologische waarden te behouden. Door archeologisch onderzoek op voorhand een vast onderdeel te laten zijn (voor besluitvorming) kunnen archeologische waarden zoveel mogelijk behouden blijven. Daarnaast is de aanbeveling als gemeente na te denken over hoe er om gegaan dient te worden met archeologische waarden en ook aardkundige waarden in de bodem, om aantasting zoveel mogelijk te voorkomen. Zorg ervoor dat bedrijventerreinen klimaatrobuust en natuurinclusief worden ingericht. Hierdoor ontstaan er kansen voor biodiversiteit en beschermde soorten. Met een goede inrichting kan een ecologische verbinding worden ingepast.	Deze kwaliteiten zijn randvoorwaarde bij de nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast is duurzaamheid (inclusief water en ecologie) als uitgangspunt bij zowel bestaande als nieuwe terreinen centraal gezet in de omgevingsvisie.

Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Waar verwerkt/meegenomen?
		Bedrijventerreinen zo veel als mogelijk laten aansluiten op (snel)fietsroutes en OV. Stimuleer het gebruik van OV.	
	c. De uitspraak knelt mogelijk met het inpassen van windenergie ter hoogte van de N11. Windturbines leggen beperkingen op aan de hoogte van gebouwen. Tevens dient rekening gehouden te worden met externe veiligheid (bladbreuk), geluidshinder en slagschaduw.	Goede positionering nieuwe bedr jven ten opzichte van beoogde windturbines. Waar nodig aanvullende zoneringsmaatregelen en/of randvoorwaarden.	Het zoekgebied voor windenergie is breed genoeg om hier rekening mee te houden. Aan de omgevingsvisie is een beperkingenkaart toegevoegd.
	d. Risico knelpunt met betrekking tot capaciteit energie infrastructuur in relatie tot toename energievraag en aanbod. Het energienetwerk staat autonoom al onder druk.	Energiebesparing maximaliseren door eisen te stellen aan nieuw te vestigen bedrijven.	Derhalve is het beoogde gebied voor bedrijven beperkt tot vlak ten zuiden van de N11. Hier is, in tegenstelling tot Boskoop/Benthuizen, nog voldoende ruimte op het net. Daarnaast is het de wens van de netbeheerder om te streven naar een 1:1 verhouding wind:zon.
2.Ruimte bieden voor **hoge mate van functie-menging, dichtheden en functies** in **gemengd stedelijk gebied**	e. Verdichting in het stedelijk gebied genereert risico's voor beschermde soorten zoals gebouwbewonende vogels en vleermuizen en biodiversiteit in zijn algemeenheid door het verdwijnen van groene elementen.	Een natuurinclusieve uitwerking van dit beleid, waarbij verblijfplaatsen en leefgebieden worden gerealiseerd biedt kansen voor soorten die gedijen in stedelijk gebied. Ook de inrichting en het beheer van groene gebieden dient hierbij betrokken te worden.	In de visie is de ambitie opgenomen om gebouwd gebied ook fysiek te vergroenen en het areaal groen gelijk te houden.
	f. Als gevolg van verdichting kan hittestress en wateroverlast ontstaan.	Houdt in het stedelijk gebied rekening met voldoende maatregelen voor afvoer van water en vergroening (bv groene daken, aanplant bomen, ed).	De openbare ruimte wordt ruimtelijk opgezet met plaats voor water en groen.
3.Transformatiegebieden	g. Risico dat onvoldoende voorzieningen worden gerealiseerd tussen de bedrijven.	Geef bij de uitwerking van de plannen ook aandacht aan het voorzieningenniveau van de nieuwe bewoners van de transformatiegebieden.	Deze aanbeveling wordt meegenomen in de uitwerking van het omgevingsplan.
	h. Effecten kunnen afhankelijk van de invulling van het gebied zowel positief of negatief uitvallen. Bedrijven maken plaats voor woningen. Beide hebben een verkeersaantrekkende werking en hebben ruimtebeslag.	Zet b j de transformatie in op vergroening van het huidige bedrijventerrein ten behoeve van de leefbaarheid. Ontsluit het gebied zo veel als mogelijk op (snel)fietsroutes en OV, zodat er geen toename plaatsvindt van het aantal vervoersbewegingen met de auto.	De vergroening van de terreinen is als aanvullend uitgangspunt opgenomen. Multimediale bereikbaarheid is als prioriteit opgenomen.

4.2 Landschappelijke verstedelijking

De belangrijkste aandachtspunten vanuit landschappelijke verstedelijking zijn weergegeven in tabel 4.2 en op kaart gevisualiseerd in figuur 4.2. De letters en cijfers in figuur 4.2 corresponderen met letters en cijfers zoals genoemd bij de aandachtspunten in de tabel.

Figuur 4.2: Belangrijkste aandachtspunten landschappelijke verstedelijking op kaart

Tabel 4.2: Belangrijkste aandachtspunten landschappelijke verstedelijking

Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Kans, risico en/of effect
Landschappelijke verstedelijking			
1. Inpassen **windenergieopgave:** zoekgebied wind	De inpassing van de windenergieopgave wordt uitgewerkt in de RES 1.0. Vaststelling hiervan is voorzien medio 2021. Gekoppeld aan de RES wordt een planMER opgesteld. Daarnaast wordt bij de concrete uitwerking van de windenergieprojecten projectMEREn opgesteld. Aangezien de effecten van de windturbines in dit separate traject reeds worden meegenomen heeft effectbeoordeling van deze uitspraak alleen op hoofdl jnen, passend bij het detailniveau van de visie, plaatsgevonden. Geadviseerd wordt om in het planMER voor de RES een verdere verdieping plaats te laten vinden van de effectbeschrijving zoals onderstaand uitgelicht.		
	a. Risico negatieve effecten Natura 2000-gebied Wilck als gevolg van vogelslachtoffers (gebied is aangewezen voor met name zwanen en smienten). b. Risico op verstoring weidevogelgebieden ten zuiden van de N11. Risico aantasting beschermde soorten en biodiversiteit (vleermuizen en vogels).	Bij de verdere uitwerking van dit beleid in de RES is het nodig om onderzoek uit te voeren naar de vliegbewegingen van vogels en vleermuizen en de gevoeligheden van de weidevogelgebieden en NNN. Op basis daarvan moet een zorgvuldige locatiekeuze en keuze voor aantal/typen windturbines gebaseerd worden. Aanvaringsslachtoffers kunnen daarnaast voorkomen worden door stilstandvoorzieningen.	Dit wordt meegenomen in de planMER van de RES en in de uitwerking van het omgevingsplan.
	c. Risico op afname openheid Groene Hart en impact op molenbiotopen.	Zoek voor de plaatsing van windturbines zo veel mogelijk aansluiting bij bestaand (gesloten) stedelijk gebied en/of bestaande windturbines. Houdt bij de ontw kkeling rekening met molenbiotopen.	Molenbiotopen z jn meegenomen in de omgevingsvisie.
	d. Risico's voor gezondheid en veiligheid als gevolg van geluidshinder, effecten slagschaduw.	Afstand tot bestaande woningen maximaal houden en windturbines idealiter niet ten zuiden van woningbouw plaatsen. Plaats turbines op afstand van gevoelige objecten (zoals woningen en locaties waar vervoer of opslag van gevaarlijke stoffen (bv tankstation) plaatsvindt.	Deze aanbeveling wordt niet meegenomen. De locatie van het huidige zoekgebied wordt standgehouden.
	e. De inzet op grootschalige windenergie kan belemmerend werken op het verdichten van stedel jke activiteiten en de verbetering van multimodale verbindingen rondom toekomstige OV knooppunten (dit geldt enkel voor het OV knooppunt Hazerswoude-Rijndijk).	Rekening houden met voldoende afstand tussen stedelijke activiteiten en grootschalige windturbines.	Deze aanbeveling wordt niet meegenomen. Het opgenomen zoekgebied biedt voldoende schuiframen.
2. Realiseren groen-**blauwe as:** integrale ontwikkelingsassen	f. Als gevolg van de nieuwe waterverbinding tussen de Nieuwkoopse plassen en de Kagerplassen ontstaat mogelijk een open waterverbinding tussen beide gebieden. Dit kan gevolgen hebben voor de waterkwaliteit	Geadviseerd wordt om nader ecologisch onderzoek te doen naar de gevolgen van de open waterverbinding tussen de Kagerplassen en Nieuwkoopse Plassen. Voorkomen moet worden dat de open verbinding leidt tot een verslechtering	Vooralsnog gaat het enkel om een ecologische zone. De nieuwe waterverbinding is genuanceerd.

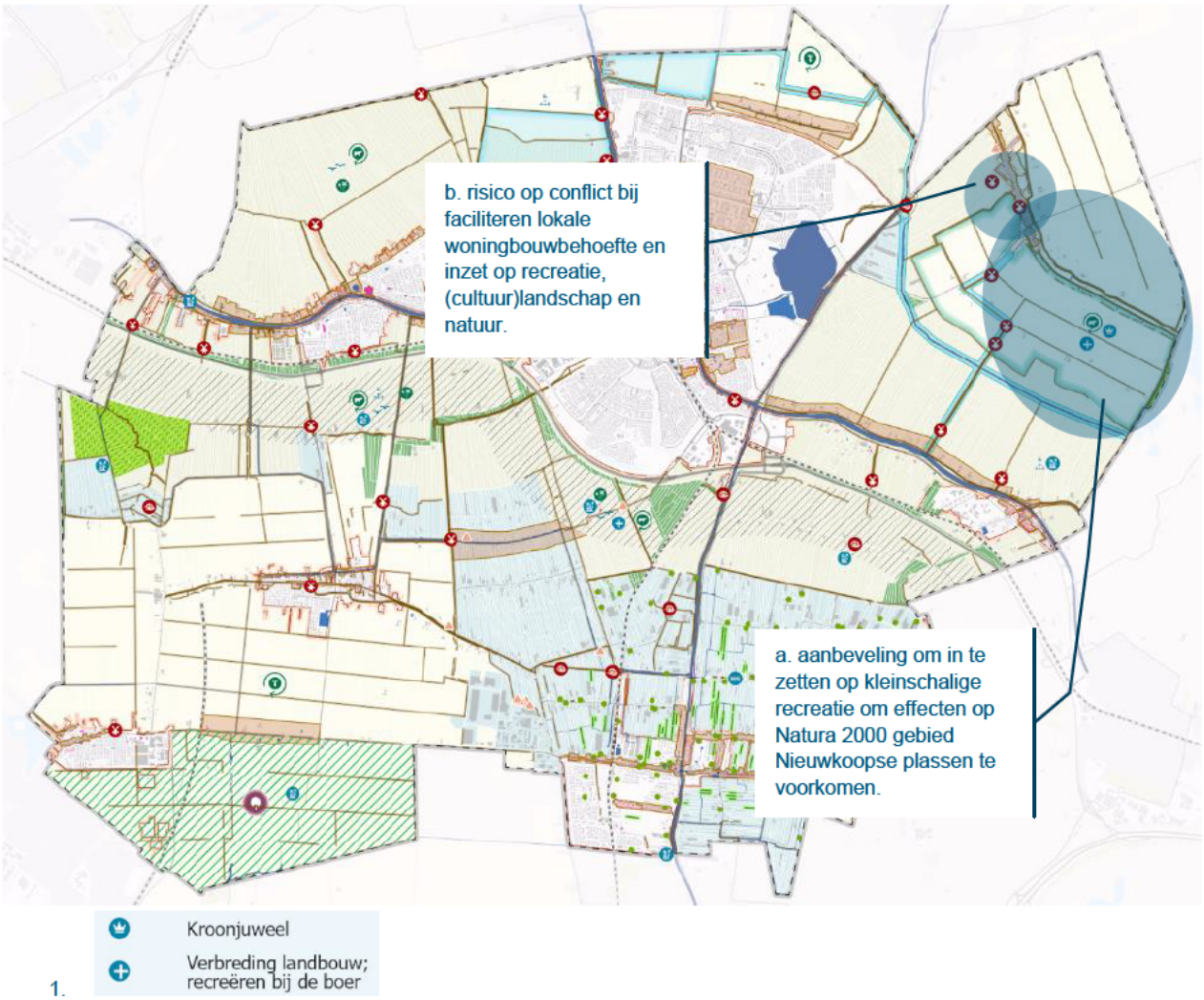
Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Kans, risico en/of effect
	wat een belangrijke sleutelfactor is voor het behalen van de Natura 2000-doelen in de Nieuwkoopse plassen. In zijn algemeenheid heeft de realisatie van de blauwe as kansen voor biodiversiteit, NNN en beschermde soorten die hier nieuw leefgebied kunnen vinden.	van de waterkwaliteit in het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse plassen.	
3. Meervoudige **ontwikkeling Gnephoek en Noordrand:** ontwikkelgebieden en -locaties	g. Bereikbaarheid: Risico op toename congesties op het lokale netwerk als gevolg van verkeersaantrekkende werking door de bouw van extra woningen. Hoe meer woningen ontwikkeld worden, hoe groter de bijdrage aan de belasting van de route Maximabrug en de Hoorn/Leidse Schouw (Arcadis, 2020).	Op basis van het onderzoek van Arcadis blijkt dat, ook met de realisatie van de bypass, verkeersproblemen blijven bestaan. Geadviseerd wordt om nader (model)onderzoek uit te voeren naar de effecten van de woningbouw-ontw kkelingen. Omdat effecten op bereikbaarheid nog niet kunnen worden uitgesloten is dit beoordeeld als een risico.	Deze aanbeveling wordt meegenomen b j een nadere uitwerking van, maar niet in de omgevingsvisie.
	h. De Gnephoek en de Noordrand vallen binnen beschermd weidevogelgebied[5]. Daarnaast is er een risico op indirecte effecten als gevolg van verkeersaantrekkende werking op Natura 2000-gebieden en is er een risico voor aantasting beschermde soorten in bestaand groengebied. Aan de andere kant biedt de ontwikkeling ook een kans voor versterking van de bestaande biodiversiteit.	Voor de ontwikkelingen in weidevogelgebieden[2] moet aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden voorkomen worden. Dit kan door een natuurinclusieve invulling specifiek gericht op weidevogels als ontwerpcriterium waarbij een echte impuls (kwaliteit/areaal) aan het weidevogelgebied gegeven wordt, waardoor per saldo geen sprake is van een aantasting en zelfs sprake kan z jn van een verbetering. Dit biedt dan veel kansen voor biodiversiteit en beschermde soorten, omdat er meer ruimte ontstaat voor de ontw kkeling van verschillende leefgebieden. Wanneer uit vervolgonderzoek bl jkt dat er sprake is van een toename aan stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden, dan is saldering met stikstofbronnen in de omgeving (zoals landbouwgrond dat uit productie wordt genomen) de meest haalbare route om tot een uitvoerbaar project te komen.	Zowel landschap als ecologie zijn als prioriteit opgenomen bij deze ontwikkeling.
	i. Een aandachtspunt vormt het voorzieningenniveau. Daarnaast kan de toename van verhard oppervlak leiden tot beperkte risico's voor hittestress, wateroverlast en overstromingen.	Stel harde voorwaarden ten aanzien van klimaatadaptief bouwen en waarborg dat voldoende invulling wordt gegeven aan het voorzieningenniveau.	Klimaatadaptief bouwen is middels een convenant vastgelegd en heeft b j deze ontwikkeling een hoge prioriteit.

[2] In het weidevogelgebied direct nabij de N207 worden geen broedgevallen verwacht. Er vindt hier geen weidevogelbeheer (legselbescherming, uitgestelde maaidatum etc.) plaats, daarnaast zorgt de weg in de huidige situatie voor de nodige licht- en geluidsverstoring [provincie Zuid-Holland, 2014].

Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Kans, risico en/of effect
	. Risico op afname openheid, ingrepen ter hoogte van historisch waardevolle polder ter hoogte van Gnephoek en waardevol lint Oog van Koudekerk, hoge archeologische verwachtingswaarden (met name rondom Limes/Oog van Koudekerk).	Maak smart hoe opgaven worden geïntegreerd en bestaande waarden als uitgangspunt worden gehanteerd.	Deze aanbeveling wordt meegenomen b j een nadere uitwerking van de plannen, maar niet in de Omgevingsvisie
4. Inzetten op **verdichting stedelijke activiteiten** en verbetering multimodale verbindingen rondom knooppunten en aanleg nieuwe knooppunten bij grotere woningbouw-ontwikkelingen: verdichtingsgebieden	k. Ter hoogte van het verdichtingsgebied rondom het OV punt Hazerswoude-Rijnd jk ligt het NNN met het risico op effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van dit gebied. Ook z jn er als gevolg van de verdichting en het verdw jnen van groene elementen risico's voor beschermde soorten (o.a. vleermuizen en vogels) en biodiversiteit.	Bij de uitwerking van dit beleid is eveneens een natuurinclusieve aanpak de mogel jkheid om aantasting van de wezenl jke kenmerken en waarden op te heffen. Ook kan hierdoor ruimte geboden worden aan biodiversiteit en beschermde soorten. Wanneer uit vervolgonderzoek blijkt dat er sprake is van een toename aan stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden, dan is saldering met stikstofbronnen in de omgeving de meest haalbare route om tot een uitvoerbaar project te komen.	We zetten natuur en landschapsinclusiviteit centraal (zie ook buitengebied) in de omgevingsvisie.
	l. Als gevolg van verdichting kan hittestress en wateroverlast ontstaan.	Houdt in het stedel jk gebied rekening met voldoende maatregelen voor afvoer van water en vergroening (bv groene daken, aanplant bomen, ed).	In de omgevingsvisie wordt ingezet op sterke vergroening en vernatting van de openbare ruimte.
	m. Mogelijk conflict met ruimte die nodig is voor verduurzaming (zoals zonnepanelen), innovaties en klimaatadaptie (zoals groen en water) in Boskoop.	Geef randvoorwaarden mee aan de verdichting ten behoeve van verduurzaming, innovaties en klimaatadaptatie.	Dit is opgenomen in de omgevingsvisie bij transformatiegebieden Duurzaam ondernemen
5. Faciliteren lokale woningbouwbehoefte dorpskernen en randen zonder hoogwaardig OV knooppunt: bebouwd gebied dorpen	n. Bij woningbouw ter hoogte van dorpskernen en randen zijn er effecten op Natura 2000 gebied te verwachten als gevolg van st kstofdepositie door toenemende verkeersbewegingen.	Bij de uitwerking van dit beleid moet kritisch gekeken worden naar de ligging en ontsluitingsroutes van de woningen om zo de invloed op het Natura 2000-gebied zoveel mogelijk te beperken. Saldering met ander beleid voorkomt mogel jk een toename aan stikstofdepositie. Een andere optie is extern salderen met andere stikstofbronnen zoals veehouderijen.	Deze aanbeveling wordt meegenomen b j een nadere uitwerking van de plannen, maar niet in de Omgevingsvisie. Dit is nu nog te onduidel jk.
	o. Bij woningbouw in het buitengebied is er het risico op aantasting landschappel jke en cultuurhistorische waarden.	Streef zo veel mogel jk naar inbreiding in plaats van uitbreiding. Indien toch sprake is van uitbreiding stel randvoorwaarden aan de ruimtelijke kwaliteit van ontwikkelingen. Cultuurhistorie kan ook een bindende factor zijn.	Deze aanbeveling wordt meegenomen b j een nadere uitwerking van, maar niet in de Omgevingsvisie. Dit is nu nog te onduidel jk.

4.3 Waardevol buitengebied

De belangrijkste aandachtspunten vanuit waardevol buitengebied zijn weergegeven in tabel 4.3 en op kaart gevisualiseerd in figuur 4.3. De letters en cijfers in figuur 4.3 corresponderen met letters en cijfers zoals genoemd bij de aandachtspunten in de tabel.

Figuur 4.3: Belangrijkste aandachtspunten waardevol buitengebied op kaart

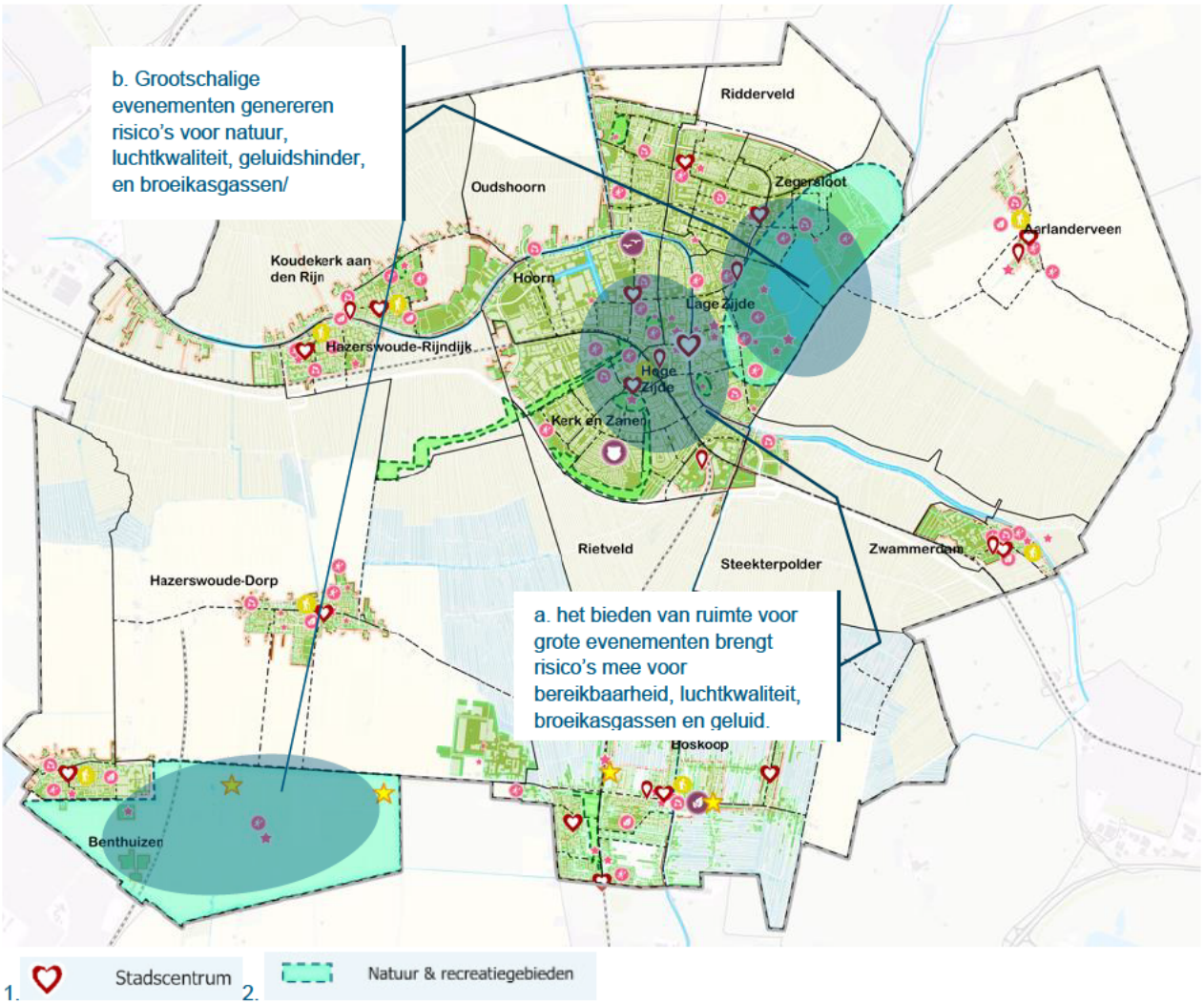
Tabel 4.3: Belangrijkste aandachtspunten waardevol buitengebied

Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Kans, risico en/of effect
Waardevol buitengebied			
1.In Aarlanderveen-Kroonjuweel vanuit huidig **agrarisch gebruik combinatie zoeken met recreatie,**	a. Er is weinig kans op verstoring van het aangrenzend Natura 2000 gebied Nieuwkoopse plassen. De soorten zijn niet gevoelig voor verstoring recreanten. Uitgangspunt hierbij is wel kleinschalige recreatie.	Uitsluiten grootschalige recreatieve en toeristische voorzieningen.	In de Omgevingsvisie is toegevoegd dat het gaat om kleinschalige vormen.

Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Kans, risico en/of effect
(cultuur)landschap en natuur.	b. Risico op conflict op het faciliteren van de lokale woningbouwbehoefte in Aarlanderveen.	Randvoorwaarden meegeven aan uitbreiding buiten de kern.	Deze aanbeveling wordt meegenomen bij een nadere uitwerking van, maar niet in de Omgevingsvisie. Dit is nu nog te onduidel jk.

4.4 Samen sterker

De belangrijkste aandachtspunten vanuit Samen sterker zijn weergegeven in tabel 4.4 en op kaart gevisualiseerd in figuur 4.4. De letters en cijfers in figuur 4.4 corresponderen met letters en cijfers zoals genoemd bij de aandachtspunten in de tabel.

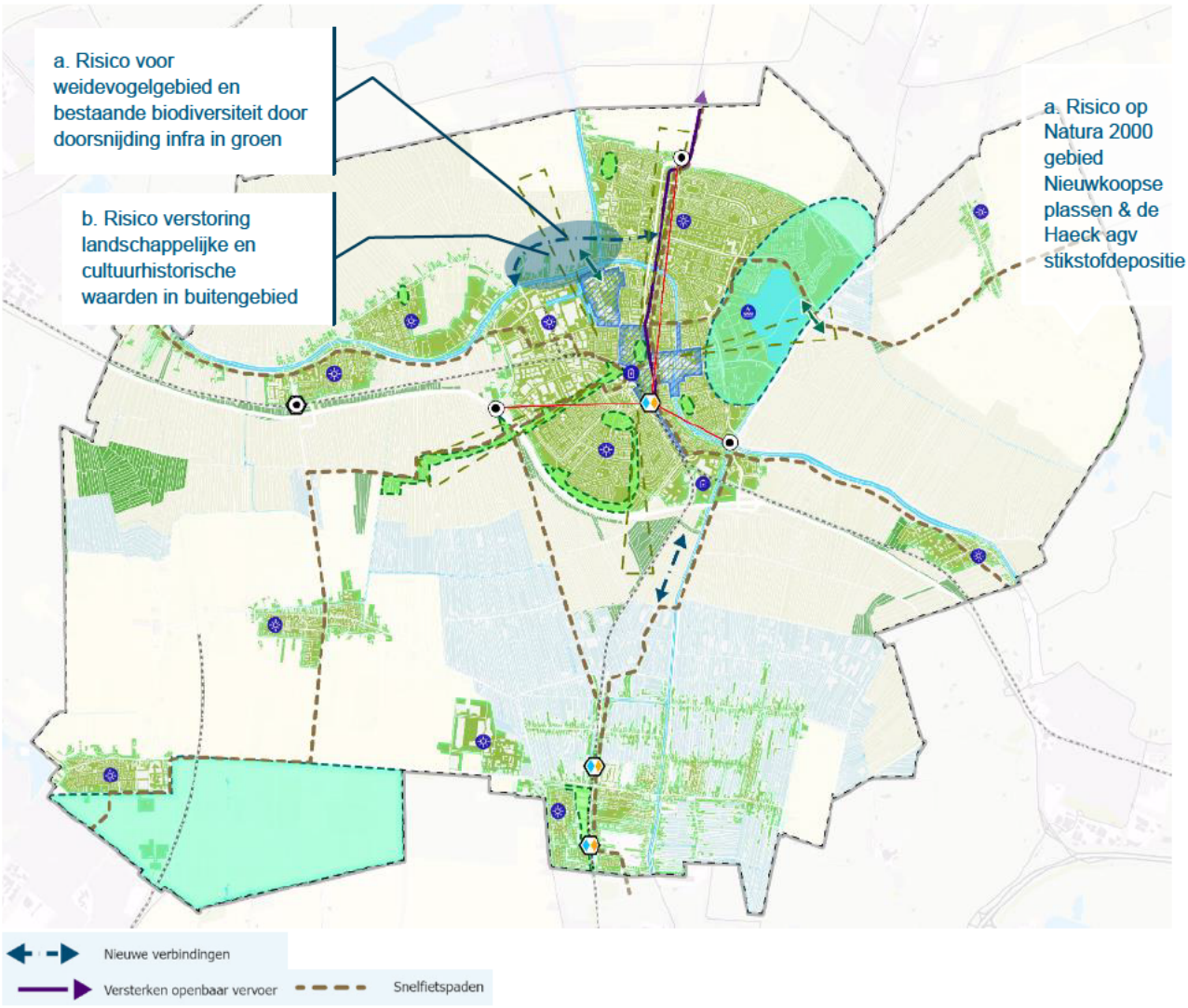
Figuur 4.4: Belangrijkste aandachtspunten samen sterker op kaart

Tabel 4.4: Belangrijkste aandachtspunten Samen Sterker

Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Kans, risico en/of effect
Samen sterker			
1. Een prettige leefomgeving voor, van en met iedereen in het stadshart - gemengd stedel jk gebied.	a. Het bieden van ruimte voor meer en grote evenementen brengt risico's mee voor bereikbaarheid, luchtkwaliteit, broeikasgassen en geluid.	Maak het stadshart goed bereikbaar met het OV (via transferia) of met de fiets.	Deze aanbeveling is opgenomen.
2. Ruimte bieden voor bewegen en (beperkt) grootschalige evenementen. Versterken en verbinden toeristische trekpleisters.	b. Als gevolg van grootschalige gemeentel jk overstijgende evenementen vindt er een toename plaats van de verkeers-aantrekkende werking. Dit kan voor natuur leiden tot negatieve effecten op Natura 2000 gebieden door bijvoorbeeld st kstofdepositie als gevolg van verkeer en verstoring van beschermde soorten en weidevogelgebieden. Daarnaast kan dit ook negatieve impact hebben op luchtkwaliteit, geluid, boeikasgassen en het bestaande landschap.	Bij de uitwerking van dit beleid dient expliciet aandacht te zijn voor het voorkomen van aantasting van leefgebieden van soorten en biodiversiteit. Dit kan door een goede locatieafweging en aandacht voor gevoelige periode voor soorten (bijvoorbeeld voortplantingsperiode). Wanneer uit vervolgonderzoek bl jkt dat er sprake is van een toename aan stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden, dan is saldering met stikstofbronnen in de omgeving de meest haalbare route om tot een uitvoerbaar project te komen.	Aandacht voor natuur is toegevoegd. B j nadere uitwerking van de Omgevingsvisie wordt een check op natuur meegenomen.

4.5 Gezonde verstedelijking

De belangrijkste aandachtspunten vanuit Gezonde verstedelijking zijn weergegeven in tabel 4.5 en op kaart gevisualiseerd in figuur 4.5. De letters en cijfers in figuur 4.5 corresponderen met letters en cijfers zoals genoemd bij de aandachtspunten in de tabel.

Figuur 4.5: Belangrijkste aandachtspunten gezonde verstedelijking op kaart

Tabel 4.5: Belangrijkste aandachtspunten Gezonde verstedelijking

Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Kans, risico en/of effect
Gezonde verstedelijking			
1.Realiseren **nieuwe infrastructurele verbindingen**	a. De realisatie van nieuwe infrastructuur kan mogelijk indirecte effecten hebben op Natura 2000 gebied Nieuwkoopse plassen als gevolg van de toename van st kstofdepositie. Op een afstand van > 1 kilometer is het risico op	Wanneer uit vervolgonderzoek bl jkt dat er sprake is van een toename aan stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden, dan is saldering met stikstofbronnen in de omgeving de meest haalbare route om tot een uitvoerbaar project te komen.	Deze aanbeveling wordt meegenomen b j een nadere uitwerking van, maar niet in de Omgevingsvisie

Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Kans, risico en/of effect
	negatieve effecten als gevolg van geluidverstoring klein. De nieuwe infrastructuur doorsn jdt weidevogelgebied ten noordwesten van Alphen aan den Rijn. Daarnaast is er risico op het aantasten van beschermde soorten en biodiversiteit (verstoring en ruimtebeslag ter hoogte van bestaand groen in het buitengebied).	Voor de doorsnijding van weidevogelgebied is een natuurinclusieve aanpak nodig waarbij per saldo geen sprake is van aantasting als gevolg van versnippering en verstoring van dit gebied. Dit biedt ook veel kansen voor het vergroten van de biodiversiteit en voor het leefgebied van beschermde soorten. Wanneer dit niet voorkomen kan worden is compensatie nodig. Hiervoor moet de kwaliteit en/of het areaal van weidevogelgebied verbeteren.	
	b. Nieuwe verbindingen vormen een risico voor landschappel jke en cultuurhistorische waarden in het buitengebied. Bestaand agrarisch gebied wordt doorsneden.	Stel randvoorwaarden op dat bestaande landschappelijke en cultuurhistorische waarden (zoals b jvoorbeeld waardevolle historisch landschappelijke l jnstructuren) zo min mogel jk worden aangetast.	Het gehanteerde uitgangspunt in de omgevingsvisie is landschap en natuurinclusief handelen.

5 Vervolgproces en monitoring

De Commissie m.e.r. adviseert om een monitoringsplan op te stellen waarin onder andere meetdoelen worden geformuleerd, op basis waarvan de monitoring wordt ingericht.
De aangescherpte analyses en indicatoren, zoals hiervoor beschreven zouden daarvan onderdeel uit moeten maken.

Wij onderschrijven het belang van goede monitoring en evaluatie van de omgevingsvisie en het PlanMER. Gelet op het adaptieve karakter van de visie, het 'iedere dag vers' houden van de visie, is goede monitoring een duidelijke randvoorwaarde voor een goede uitvoering van de doelstelling van onze omgevingsvisie. Wij zijn dan ook voornemens een monitoringsplan op te stellen.

Met het opstellen van het monitoringsplan zullen wij starten na vaststelling van de omgevingsvisie door de gemeenteraad. De Foto van de leefomgeving, zoals opgenomen in de bijlage van het PlanMER, zal daarbij als uitgangspunt dienen, de zogenaamde nulmeting van de staat van onze fysieke leefomgeving. In het monitoringsplan zal ook aandacht worden besteed aan prioritering van de monitoring. Op welke onderdelen van de omgevingsvisie en het PlanMER leggen we bij monitoring de focus?

Daarnaast zal er in het monitoringplan aandacht worden besteed aan de voortgang van de vervolgbesluiten die worden genomen op grond van de omgevingsvisie en op feitelijke ontwikkelingen. Hierbij kan gedacht worden aan het monitoren van de voortgang van het opstellen van een omgevingsplan, eventuele omgevingsprogramma's en overig beleid dat betrekking heeft op de fysieke leefomgeving. Maar ook zal er aandacht zijn voor maatschappelijke ontwikkelingen en de voortgang van eventuele concrete plannen en projecten die voortborduren op onze ambitie en de ontwikkelinrichtingen benoemd in de omgevingsvisie. Tot slot zullen ook de gebiedsgerichte uitgangspunten een duidelijk onderdeel van de monitoring worden.

Er is al veel informatie bekend over de fysieke leefomgeving. Door de monitoring zullen alleen maar meer gegevens worden verzameld. In het monitoringsplan zal ook aandacht worden besteed aan de vraag of de gegevens beschikbaar worden gemaakt voor een ieder en hoe dat zal gebeuren. In ieder geval zullen hierbij de wettelijk verplichtingen in acht worden genomen.

In het monitoringsplan zal ook aandacht worden besteed aan verantwoordelijkheden, sturing, mijlpaalmomenten en bijsturingsmomenten, zoals de Commissie m.e.r adviseert.

Referenties

Atlas van de leefomgeving, 2020. Fijnstof concentratie (PM_{10} en $PM_{2.5}$) en stikstofdioxide concentratie (NO2) in de gemeente Alphen aan den Rijn in 2017.

CROW, 2020. Aantal deelauto's per 100.000 inwoners. www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/mobiliteit

CROW, 2019. Verplaatsingen 2019 – Alphen aan den Rijn: http://www.duurzaamheidsscore.nl/

CROW, 2017. Modal split: www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/mobiliteit

Gemeente Alphen aan den Rijn, 2020. Locatie bestaande en mogelijke laadpalen. Plankaart laadinfrastructuur (arcgis.com)

Gemeente Alphen aan den Rijn, 2018. Actieplan geluid Alphen 2018-2023.

Klimaatmonitor, 2020. Aantal elektrische auto's per 1000 inwoners. www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/mobiliteit

Omgevingsdienst Midden-Holland, 2020. Signaleringskaarten omgevingsveiligheid.

RIVM, 2019. Grenswaarden en WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit.

Bijlage 1: Selectie beleid omgevingsvisie

Voor het totaal aantal beleidsuitspraken is nagegaan in hoeverre het beleid (deels) bestaand is of er sprake is van een procesuitspraak (bv we gaan een samenwerking aan). Bestaand beleid maakt onderdeel uit van de referentie en dient niet te worden beoordeeld in het planMER. Procesuitspraken zijn dermate onzeker, dan het niet goed mogelijk is effecten te voorspellen. Deze uitspraken zijn derhalve niet beoordeeld in het planMER. Het totaal aantal beleidsuitspraken (inclusief bestaande beleids- en procesuitspraken) zijn opgenomen in onderstaande lijst.

Beleidsuitspraken 2020-2030					
Uitspraak		Wat?	Nadere beschrijving (waar?)	Deel-gebied	Bestaand beleid/procesuitspraak?
Duurzaam ondernemen					
1	Ruimte bieden voor duurzame innovatieve bedrijven op nieuw te ontw kkelen bedrijventerreinen	1: Duurzamere economie	Bedrijventerreinen – bestaand en zoekgebieden: De bedrijventerreinen z jn van groot belang voor het MKB en daarmee voor arbeidsplaatsen in de gemeente. Samen met de Greenport zijn hier de meeste bedrijven en arbeidsplaatsen gevestigd. We zien hier ruimte voor groei, maar zetten tevens in op de optimalisatie van het ruimtegebruik en verdere verduurzaming van bestaande bedr jven terreinen. **Op de kaart hebben we daarom locaties gemarkeerd die verder onderzocht worden op haalbaarheid als te ontwikkelen bedrijventerrein (zoekgebieden).** Zo kan het aantal arbeidsplaatsen gelijk op groeien met de toename van het aantal inwoners. We houden het areaal bedrijventerreinen met hoge milieucategorie gel jk. Bij nieuwe ontwikkelingen kiezen we niet voor de hogere categorieën (uitgezonderd beperkte delen ter compensatie van verkleuring bestaande gebieden). Daarnaast zijn de toegevoegde waarde voor de economische structuur, milieu-impact, verduurzamingsopgave, menselijk kapitaal, innovatiekracht en werkgelegenheid belangrijke afwegingscriteria.	Bedrijventerreinen en buiten gebied	Harde voorraad (bestaand) en beleid rondom milieu-categorieën is al bestaand beleid
2	Ruimte bieden voor hoge mate van functie-menging, dichtheden en functies in gemengd stedelijk gebied	4: Veerkrachtige winkelvoorziening 2: Aantrekkelijker vestigings- en ondernemersklimaat:	Gemengd stedel jk gebied: **Het gemengde stedelijk gebied biedt ruimte voor een hoge mate van functiemenging en stedelijke dichtheden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan woningbouw in hogere dichtheden met lagere parkeernormen in combinatie met kleinere en grotere bedrijven in dienstverlening, detailhandel en horeca**. Daarnaast is een aantrekkelijk stadshart onderdeel van een goed vestigingsklimaat.	Alphen stad – gemengd stedelijk gebied	n.v.t
3	Verbeteren verblijfsklimaat w jk- en dorpscentra en clustering van detailhandel en horeca	4: veerkrachtigere winkelvoorzieningen	Wijk en dorpscentra: **In de wijk- en dorpscentra is ruimte voor ondernemers gericht op wijk en dorpen. Hier kunnen tevens maatschappelijke voorzieningen aan gekoppeld worden.** Deze centra zijn van belang voor de levendigheid en vitaliteit.	Kernen	n.v.t
4	Ruimte bieden aan verduurzaming agrarische	1: Duurzamere economie	Buitengebied: In het buitengebied zijn, naast agrarische ondernemers, ook meer industriële en toeristisch-recreatieve ondernemers actief. **We willen dat 'boeren duurzaam kunnen**	Buiten gebied	n.v.t.

Beleidsuitspraken 2020-2030					
Uitspraak		Wat?	Nadere beschrijving (waar?)	Deel-gebied	Bestaand beleid/proce suitspraak?
	bedrijven en landschaps-gebonden toerisme in het buitengebied		**blijven boeren[3] en zien kansen voor landschapsgebonden toerisme, maar zetten minder in op het bieden van uitbreidingsruimte voor industriële activiteiten in het buitengebied.** Hiervoor bieden we in principe ruimte op de bedrijventerreinen, mits deze ruimte besch kbaar is. In uitzonderingsgevallen kijken we naar mogel jkheden voor maatwerk op de bestaande locaties.		
5	Transformatie-gebieden	2. Aantrekkelijker vestigings- en ondernemersklimaat. 3. Betere aansluiting "Onderwijs-arbeidsmarkt 4. Veerkrachtige winkelvoorzieningen	In sommige gebieden zien we ruimte voor 'verkleuring'. Dat wil zeggen dat hier een mix van activiteiten kan ontstaan. In Boskoop is dit bijvoorbeeld zeer breed, met bijvoorbeeld ruimte voor waterberging, natuurontwikkeling, woningbouw energie en/of toerisme, idealiter een combinatie hiervan waarmee ingespeeld wordt op het groene karakter van het gebied. Voor R jnhaven zien we een verkleuring naar gemengd stedelijk gebied ontstaan, waarbij stedelijke functies gemengd worden. **Op Heimanswetering is ruimte voor experiment. Hier onderzoeken we mogelijkheden om woningbouw en bedrijvigheid te mixen. Verder zijn er enkele kleinere transformatiegebieden opgenomen waarbij bedrijvigheid naar woningbouw verkleuren, zoals bijvoorbeeld het Werklust-terrein.**	Alphen stad, buiten gebied	Boskoop en Rijnhaven zijn beiden autonoom beleid.
Landschappelijke verstedelijking					
6	Inpassen windenergie opgave	2. Stad en land verbinden met meervoudige ontwikkeling landschappel jke stads- en dorpsranden	Groene blauwe as N11 - veenweide zone: Het veenweidegebied ten zuiden van de N11 zien we als een groene as. **Een waardevol veenweidegebied met ruimte voor weides, natuur en grootschalige windenergie.** De beperkingen vanuit de infrastructuur (bijvoorbeeld buisleidingen), natuur en molenbiotopen hebben hierbij onze aandacht.	Buiten gebied	n.v.t
7	Realiseren groen- blauwe as	2. Stad en land verbinden met meervoudige ontwikkeling landschappel jke stads- en dorpsranden	Groen-blauwe as Noordoost: Langs de Noordelijke stads- en dorpsranden van Zwammerdam, Alphen aan den R jn en Koudekerk zien we **een groen-blauwe as met nieuwe ecologische verbindingen tussen Nieuwkoopse plassen en Kagerplassen, via Molenviergang en de Noordrand**.	Buiten gebied	n.v.t
8	Meervoudige ontw kkeling Gnephoek en Noordrand	2. Stad en land verbinden met meervoudige ontwikkeling landschappel jke stads- en dorpsranden 3. Meer kwalitatief hoogwaardige en diverse leefomgevingen	Stadrand Alphen-Stad: **Langs de noord-westelijke stadsrand van Alphen aan den Rijn is, binnen een landschappelijk kader met groene hart kwaliteiten, ruimte voor een mix van woningbouw, waterberging, natuurontwikkeling, landbouw en energieopwekking[4].** De Noordrand is hiervan de meest concrete uitwerking tot dusver met een combinatie van natuur, waterberging en woningbouw. De Gnephoek wordt momenteel nog nader onderzocht op haalbaarheid als living lab klimaatbestendig bouwen en daarom als zoekgebied aangeduid.	Alphen Stad – stadsrand	n.v.t
9	Inzetten op verdichting stedelijke activiteiten en	1. Alphen doorontwikkelen tot volwaardig knooppunt	OV-Knooppunten: **We zetten in op verdichting (waaronder de bouw van woningen) langs bestaande en nieuwe OV-knooppunten. Op loop- en fietsafstand van de treinstations zoeken we ruimte voor verdichting. Daarnaast zetten we**	Alphen stad, kernen	n.v.t

[3] Duurzaam boeren is: 1. Met minder energie en minder broeikasgassen, 2. Effect op de natuur, 3. Kringlooplandbouw (zie beleid vanuit het Rijk/LNV).
[4] Energieopwekking in de vorm van bv. zonne-energie: thermie en PV of WKO systemen.

Beleidsuitspraken 2020-2030					
Uitspraak		Wat?	Nadere beschrijving (waar?)	Deel-gebied	Bestaand beleid/proce suitspraak?
	verbetering multimodale verbindingen rondom knooppunten en aanleg nieuwe knooppunten b j grotere woningbouwontw ikkelingen.		**binnen Alphen-Stad in op nieuwe knooppunten bij nieuwe ontwikkelingen**.		
10	Faciliteren lokale woningbouwbeho efte dorpskernen en randen zonder hoogwaardig OV knooppunt.	3. Meer kwalitatief hoogwaardige en diverse leefomgevingen	Dorpskernen en -randen: We willen hier de vitaliteit op peil houden. Dat gaat verder dan woningvraag. Daarom wordt b j goed ontsloten dorpen met landschappelijke kernrandvisies gekeken naar een integrale benadering. Waarbij diverse maatschappel jke ruimtevragers als natuur, woningbouw, recreatie, water en energie gecombineerd kunnen worden. **Bij minder goed ontsloten dorpskernen faciliteren we de lokale woningbouwbehoefte en zoeken dit met name binnen het bestaande bebouwde gebied.** Daarnaast zijn alle dorpscentra van belang voor de vitaliteit.	Kernen	n.v.t
Waardevol buitengebied					
11	Innovatie en verduurzaming landbouw stimuleren (hoogproductief[5], gesloten kringlopen en natuurinclusief)	1. Stimuleren nieuwe verdienmodellen. 2. Behoud en versterking biodiversiteit 3. Sturen op Groene Hart kwaliteiten	Polder de Noordplas: In de Noordplas is de grotere schaal van de kavels en de b jbehorende landschappelijke lijnen van de linten en waterwegen kenmerkend. **Het bestaand agrarisch systeem blijft leidend, maar samen met gebruikers, omwonenden en partners wordt ingezet op verduurzaming en innovatie. Daarnaast wordt ruimte voor verbreding geboden.** Het Bentwoud is hierbij een bijzonder grootschalig recreatiegebied waar we zowel aan natuur als recreatie ruimte bieden. We zien kansen om integrale ontw kkeling te verkennen langs de noordzijde van het Bentwoud en westzijde van PCT-terrein, waarbij water, bedrijvigheid, recreatieparken, energie en natuurontwikkeling gecombineerd kunnen worden. Dit wordt momenteel nader onderzocht.	Buiten gebied	Deels procesuitspraak (verkenning opstarten naar integrale ontwikkeling noordzijde Bentwoud is procesuitspraak en niet nader onderzocht)
12	Zoeken naar handelings perspectieven veenweidegebied	1. Stimuleren nieuwe verdienmodellen. 2. Behoud en versterking biodiversiteit 3. Sturen op Groene Hart kwaliteiten	Veenweide: In de veenweidegebieden is het fijnmazig landschap van grasland en sloten van waarde. Tegelijkertijd staat de huidige vorm onder druk door bodemdaling en reductie van ammoniakuitstoot. **Samen met gebruikers, omwonenden en partners gaan we op zoek naar nieuwe handelingsperspectieven waarbij ecologische meerwaarde, vernatting, verduurzaming en innovatie belangrijke thema's zijn.**	Buiten gebied	Procesbesluit
13	In Aarlanderveen-Kroonjuweel vanuit huidig agrarisch gebruik combinatie	1. Stimuleren nieuwe verdienmodellen. 2. Behoud en versterking biodiversiteit	Aarlanderveen-Kroonjuweel: Het buitengebied rondom Aarlanderveen is van b jzondere cultuurhistorische en landschappelijke waarde. Dit heeft hier dan ook de prioriteit. **Samen met gebruikers, omwonenden en partners maken we de huidige agrarische bedrijfsvoering wordt nog natuurvriendelijker en behouden we het waardevolle**	Buiten gebied	n.v.t

[5] Minder vervuilen met hetzelfde rendement, waarvan de invulling verschilt per landbouwactiviteit.

Beleidsuitspraken 2020-2030					
Uitspraak		Wat?	Nadere beschrijving (waar?)	Deel-gebied	Bestaand beleid/proce suitspraak?
	zoeken met recreatie, (cultuur)landscha p en natuur.	3. Sturen op Groene Hart kwaliteiten	**agrarische cultuurlandschap. Daarbij zoeken we vanuit het huidige gebruik nadrukkelijk naar combinaties van recreatie, landschap en natuur**. Denk bijvoorbeeld aan natuurrijke, natte randen langs een verbrede Molenviergang. Hierbij gaan we uit van kleinschalige vormen van recreatie en toerisme.		
14	Verkennen inrichting oeverwal - N11	3. Sturen op Groene Hart kwaliteiten	Oeverwal - N11: De resterende groene gebieden tussen Oude R jn en N11 zijn wat kleiner en staan onder druk van verstedelijking voor zowel energie, bedrijvigheid en woningbouw. Ze zijn van landschappelijke waarde als groene tussenruimte langs het lint. **De kleinere oppervlakten en versnippering van gronden in combinatie met verstedelijkingsdruk vragen wel om een uitspraak over toekomst van het gebied. Samen met gebruikers, omwonenden en partners zullen we dit nader gaan verkennen.**	Buiten gebied	Procesbesluit
15	Ruimte bieden voor verbreding, verduurzaming, innovaties en klimaatadaptie in Boskoop	1. Stimuleren nieuwe verdienmodellen.	Boskoop: **In Boskoop heeft de boom- en sierteelt prioriteit. Daarbij zien we wel ruimte voor verbreding, verduurzaming en innovaties. Op het gebied van klimaatadaptatie zal er worden gezocht naar oplossingen voor het opvangen van hevige regenbuien.** Bijvoorbeeld in Middellandpolder en de Tempelpolder.	Kernen	n.v.t
16	Samenwerken aan ontwikkeling nieuwe natuurgebieden	2. Behoud en versterking biodiversiteit	Natuurgebieden: **Samen met partners en gebruikers gaan we op zoek naar nieuwe gebieden en borgen we bestaande.**	Buiten gebied	Procesbesluit
Samen sterker					
17	Een prettige leefomgeving voor, van en met iedereen in w jken en dorpen	1. Vitalere inwoners (gezond en veerkrachtig) 2. Inclusievere openbare ruimte en voorzieningen 3. Actiever ruimte bieden aan initiatieven gericht op reuring en ontmoeting 4. Leefbaarheid en levendigheid in balans	Wijken en dorpen: **We richten onze gebouwde omgeving in op bewegen en ontmoeten**. Dat wil zeggen dat hier ruimte is voor sociale en maatschappel jke activiteiten als pluktuinen in het groen, kleinschalige evenementen, buurtfeesten en dergelijke. **De openbare ruimte en maatschappelijke voorzieningen maken we hier inclusief**. Dit houdt in; toegankelijk voor een ieder en dus met bijzondere aandacht **voor mensen met een beperking, ouderen en kinderen. Naast de openbare ruimte spelen de bestaande centra en multifunctionele accommodaties hier een belangrijke rol. Hier komen mensen samen en bieden we ruimte voor initiatieven die aan de vitaliteit van de centra bijdragen**. In de woonwijken ligt de nadruk meer op leefbaarheid en b j de wijk- en dorpscentra streven we naar een balans tussen leefbaarheid en levendigheid.	Kernen	n.v.t
18	Een prettige leefomgeving voor, van en met iedereen in het	1. Vitalere inwoners (gezond en veerkrachtig) 2. Inclusievere	Stadshart - Gemengd stedelijk gebied: **Ook in het stadshart zetten in op een inclusievere en groenere openbare ruimte. Hier is ruimte voor meer en grotere evenementen en**	Alphen stad	n.v.t

Beleidsuitspraken 2020-2030					
Uitspraak		Wat?	Nadere beschrijving (waar?)	Deel-gebied	Bestaand beleid/proce suitspraak?
	stadshart - gemengd stedelijk gebied	openbare ruimte en voorzieningen 3. Actiever ruimte bieden aan initiatieven gericht op reuring en ontmoeting 4. Leefbaarheid en levendigheid in balans	**initiatieven gericht op het bevorderen van de levendigheid**. Hier ligt de nadruk meer op levendigheid dan leefbaarheid.		
19	Ruimte bieden voor bewegen en (beperkt) grootschalige evenementen. Versterken en verbinden toeristische trekpleisters.	1. Vitalere inwoners (gezond en veerkrachtig) 3. Actiever ruimte bieden aan initiatieven gericht op reuring en ontmoeting 4. Leefbaarheid en levendigheid in balans	Recreatiegebieden en Toeristische trekpleisters: **De recreatiegebieden Zegerplas en Bentwoud zijn van grote waarde. Naast ruimte voor bewegen wordt hier beperkt ruimte geboden aan grootschalige gemeente-overstijgende evenementen, bijvoorbeeld op het gebied van muziek, cultuur en sport. Waarbij het Bentwoud meer voor sport- en extensieve evenementen ingezet wordt. Naast de grotere recreatieparken zijn ook de kleine groenperken en onze parken van grote waarde. Deze hoofdgroenstructuren behouden we en verbinden we verder met elkaar via een groene (openbare) ruimte. Daarnaast zetten we in op versterking en verbinding van de trekpleisters als Avifauna, Archeon en Boskoop.** Eventuele groeiende bezoekersaantallen willen we faciliteren. Bij grootschalige gemeente-overstijgende evenementen hebben we aandacht voor bere kbaarheid en effecten op natuur.	Buiten gebied	n.v.t.
Gezonde vergroening					
20	Verduurzaming mobiliteit en gebouwde omgeving van w jken en dorpen	1. Groener en gezonder milieu 2. Multimodalere en duurzamere mobiliteit met minder knelpunten 3. Verduurzaming gebouwde omgeving 4. Klimaatadaptiever: (bestaand en nieuw, openbaar en privaat)	Wijken en dorpen: We zetten in op verduurzaming van onze mobiliteit en onze gebouwde omgeving. **Dit houdt in dat in onze wijken en dorpen een grote opgave ligt om enerzijds duurzame mobiliteitsvormen te faciliteren en anderzijds woningen energiezuiniger te maken en de warmtevoorziening te verschonen. Ook in de openbare ruimte werken we aan schonere en groenere ruimtes. Dit betekent dat we inzetten op meer ruimte voor groen, water en bewegen middels langzaam verkeer. Inherent hieraan is dat we minder inzetten op individueel gemotoriseerd verkeer, oftewel de auto. Aansluiting op transferia en knooppunten in de centra is hierbij van belang.** **We zetten in op verduurzaming van onze mobiliteit en onze gebouwde omgeving.**	Kernen	n.v.t.
21	Verduurzaming mobiliteit en gebouwde omgeving van gemengd stedelijk gebied	1. Groener en gezonder milieu 2. Multimodalere en duurzamere mobiliteit met minder knelpunten 3. Verduurzaming gebouwde omgeving 4. Klimaatadaptiever: (bestaand en nieuw, openbaar en privaat)	Gemengd stedel jk gebied: **In het gemengd stedelijk gebied gaan we nog een stapje verder, hier hanteren we lage parkeernormen en is enkel ruimte voor emissievrij verkeer en stadsdistributie.** Ook hier staat vergroening (zowel fysiek als in termen van verduurzaming) hoog op de agenda.	Alphen stad	

Beleidsuitspraken 2020-2030					
Uitspraak		Wat?	Nadere beschrijving (waar?)	Deel-gebied	Bestaand beleid/proce suitspraak?
22	Realisatie transferia bij nieuwe ontw kkelingen	2. Multimodalere en duurzamere mobiliteit met minder knelpunten	Transferia: **De transferia ontwikkelen we bij nieuwe ontwikkelingen, zoals woningbouwlocaties.** Hiermee ontlasten we het bestaande stedelijke gebied en maken we ruimte voor groen en langzaam verkeer. Denk bijvoorbeeld aan de verkenning naar een nieuw transferia bij de Noordrand.	Alphen stad, buiten-gebied	
23	Realiseren nieuwe infrastructurele verbindingen	2. Multimodalere en duurzamere mobiliteit met minder knelpunten	Nieuwe verbindingen: Op het gebied van mobiliteit is aantal nieuwe ontwikkelingen en bestaande knelpunten van belang. Het gaat hierbij om: • **De OV-verbinding richting Schiphol** • **De kleine Bypass** • **De Bodegravenknoop en gevolgen Hazerswoude-Dorp** • **verbindingen voor knelpunten Boskoop** • **Fietsbrug Gnephoek** • **Diverse recreatieve routes** • **Snelfietsroutes**	Alphen stad, buiten gebied, kernen	

Bijlage 2: toetsingsadvies c-m.e.r.

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Omgevingsvisie Alphen aan den Rijn

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

3 juni 2021 / projectnummer: 3540

35 JAAR
onafhankelijk en deskundig advies

1 Advies over het milieueffectrapport in het kort

De gemeente Alphen aan den Rijn stelt een omgevingsvisie[1] op om koers te bepalen voor haar ruimtelijke ontwikkelingen op de lange termijn, tot 2040. Voor het besluit hierover is een milieueffectrapport[2] (MER) opgesteld. De gemeente Alphen aan den Rijn heeft de Commissie gevraagd te adviseren over het MER. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid ervan.

Wat blijkt uit de omgevingsvisie en het MER?

De omgevingsvisie is helder opgezet en ook al ruimtelijk uitgewerkt. Uit de visie wordt duidelijk wat de verschillende manieren zijn waarop de gemeente kan sturen en welke rol ze wil aannemen. Het MER onderzoekt wat de omgevingsvisie betekent voor de omgeving van Alphen aan den Rijn. Dit wordt beschreven in aantallen kansen en risico's. Uit het rapport blijkt dat deze er voor alle aspecten van de leefomgeving zijn. De meeste kansen zijn er bij het verduurzamen van de landbouw en de inzet op landschapsgebonden toerisme en in de gebieden met een mix van wonen en werken. De meeste risico's zijn er bij het bieden van ruimte voor duurzame en innovatieve bedrijven, het aanleggen van windturbines en bij woningbouw aan de stads- en dorpsranden. Uit de opgestelde passende beoordeling blijkt dat extra stikstofuitstoot en de komst van windturbines mogelijk negatieve gevolgen hebben voor de Europese natuurdoelen.

Wat is het advies van de Commissie?

Het MER is uitgebreid en heeft een duidelijke structuur. Het bevat een uitgebreide beschrijving van de huidige situatie met informatie en algemene gegevens over Alphen aan den Rijn. Uit het rapport wordt duidelijk op basis van welk voorgenomen beleid de milieu-gevolgen bepaald worden en hoe het beleid zich verhoudt tot de gestelde ambities. Er is een tussentijdse reflectie uitgevoerd bij de totstandkoming van het MER. Hierbij is duidelijk aangegeven tot welke wijzigingen dit heeft geleid in de omgevingsvisie.

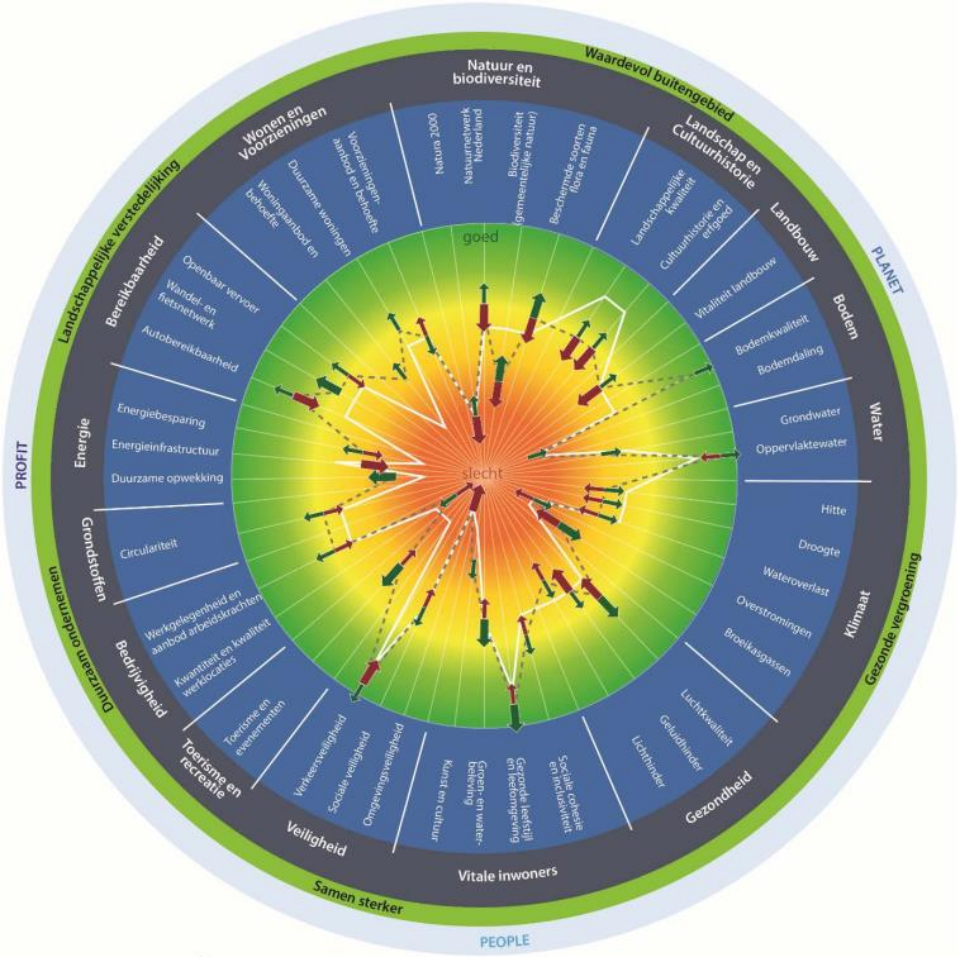
Desondanks signaleert de Commissie bij de toetsing van het MER dat nog **essentiële informatie ontbreekt** waardoor het milieubelang niet volwaardig kan meewegen bij het besluit over de visie. Het gaat om de volgende punten:

- De **omgevingsvisie en het MER sluiten onvoldoende op elkaar aan**. Dat geldt wat betreft abstractieniveau, het richten van het MER specifiek op situatie in Alphen aan den Rijn en de beschrijving van de milieugevolgen in aantallen kansen en risico's.
- Er **ontbreekt een overzicht van de belangrijkste knelpunten en uitdagingen** voor Alphen aan den Rijn en de locatie daarvan. Door het MER te spiegelen aan de visie kunnen de belangrijkste knelpunten bepaald worden en vervolgens inhoudelijk worden uitgediept.
- **Goede beschrijvingen van het vervolgproces, te nemen vervolgbesluiten en een goed monitoringsplan ontbreken.** Daardoor is onduidelijk hoe informatie over omgevingseffecten in vervolgbesluiten wordt meegewogen.

[1] Ontwerp-Omgevingsvisie 1.0, Alphen aan den Rijn: "Groene gemeente met lef!". Kuiper Compagnons, 01-03-2021.

[2] PlanMER Omgevingsvisie Alphen aan den Rijn, RoyalHaskoningDHV, 07-01-2021.

De Commissie adviseert de ontbrekende informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over de omgevingsvisie. In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

Figuur 1: 'Rad van de leefomgeving' visualiseert de effectbeoordeling. De witte lijn geeft de huidige situatie aan, de stippellijn de situatie na autonome ontwikkelingen. De (diktes van de) pijlen geven de aantallen risico's (rood) en kansen (groen) weer (bron: MER).

Aanleiding MER

De omgevingsvisie beschrijft het integrale beleid van de gemeente met betrekking tot de fysieke leefomgeving voor de middellange tot lange termijn. Omdat de omgevingsvisie kaderstellend is voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige projecten - zoals uitbreiding van bedrijventerreinen en recreatieve voorzieningen - is het nodig om een plan-MER op te stellen. Een plan-MER is ook nodig omdat een Passende beoordeling is opgesteld met het oog op mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden.

Rol van de Commissie voor de milieueffectrapportage

De Commissie is bij wet ingesteld, onafhankelijk en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag - in dit geval de gemeenteraad van Alphen aan den Rijn - besluit over de omgevingsvisie.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer 3540 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Deze adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het opvolgen ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming door de gemeenteraad van Alphen aan den Rijn.

2.1 Omgevingsvisie en MER sluiten niet op elkaar aan

De omgevingsvisie is helder opgezet, maakt duidelijk wat de verschillende sturingsopties voor Alphen aan den Rijn zijn en geeft ook de rol van de gemeente aan. De visie is bovendien ruimtelijk scherp, wijst mogelijke locaties voor ontwikkelingen aan en beschrijft de ambities en nadere uitwerkingen voor verschillende deelgebieden en kernen. Het bevat veel kaartmateriaal.

De Commissie constateert dat het MER niet goed op de visie aansluit. Ze ziet daarbij de volgende punten die nadere uitwerking behoeven:

- Het MER blijft erg abstract en is gericht op de vele verschillende aspecten die volgen uit het gehanteerde 'rad van de leefomgeving' (zie figuur 1). Daardoor ontbreekt een inhoudelijke focus op de specifieke Alphense situatie.
- Het MER is niet locatiespecifiek of (deel)gebiedsgericht. Zo bevat het hoofdrapport geen kaartmateriaal en worden de locaties voor ontwikkelingen en de uitwerking van de visie voor de deelgebieden niet betrokken bij de beoordeling. Ook wordt niet duidelijk wat bij de beoordelingen specifiek gaat over Alphen aan den Rijn.
- De gekozen opzet van het MER maakt het de lezer moeilijk de inhoud, de onderbouwing en achtergrond van de belangrijkste kansen en risico's te volgen.

Een voorbeeld is dat in de omgevingsvisie de centrale logistieke positie van Alphen benadrukt wordt, dat er ingezet wordt op onder andere betere openbaar vervoer verbindingen van en naar Schiphol en een strak parkeerbeleid. Maar in het MER komen de effecten hiervan niet duidelijk terug.

De Commissie adviseert om in aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, het MER gerichter toe te spitsen op de belangrijkste uitdagingen en conflictpunten voor Alphen aan den Rijn. Maak ook de gehanteerde effectbeoordeling in dit opzicht beter bruikbaar voor de omgevingsvisie.

Het niet op elkaar aansluiten van visie en MER uit zich ook bij de beschrijving van de huidige situatie (de 'foto van de leefomgeving') en bij het beoordelen van de mogelijke gevolgen voor de omgeving. Dit wordt in de volgende paragrafen toegelicht.

2.1.1 Foto van de leefomgeving

De foto van de leefomgeving (bijlage 1 van het MER) beschrijft de huidige situatie van Alphen aan den Rijn. Het bevat veel specifieke gegevens en wordt, in tegenstelling tot het hoofdrapport, gevisualiseerd met kaarten. De foto van de leefomgeving is echter vooral een kwalitatieve en niet expliciet ruimtelijke beschrijving van de huidige situatie. De gebruikte indicatoren geven deels onvoldoende informatie en bepaalde relevante indicatoren

ontbreken. Ook de regelmatige referentie aan het landelijk gemiddelde doet niet recht aan de unieke kenmerken van de Alphense situatie. Hierdoor zijn de ruimtelijke variatie in indicatoren en de locatie, de omvang en de ernst van knel- en aandachtspunten niet altijd duidelijk. Voorbeelden waaruit dit blijkt:

- De mobiliteit in relatie tot de toenemende recreatieve en logistieke druk op het gebied wordt niet in beeld gebracht. De bijdrage van openbaar vervoer wordt uitgedrukt in afstand tot bushalte of treinstation, wat echter niet duidelijk maakt wat het aandeel van het OV in de modal split is.
- Voor het aspect geluid is alleen de gemiddelde geluidbelasting gegeven. Concrete gegevens over het aantal en de locatie van woningen dat belast is met meer dan 55 dB, bijvoorbeeld langs de N207 of rond bedrijventerreinen, ontbreken.
- Voor luchtkwaliteit is alleen aangegeven dat niet overal voldaan wordt aan de advies-waarden voor fijnstof van de Wereldgezondheidsorganisatie, maar blijft onduidelijk waar en hoe hoog deze concentraties zijn.
- Ook zijn op meerdere locaties zeer kwetsbare gebieden gelegen binnen brand- en of explosie-aandachtsgebieden, maar is onduidelijk waar die gebieden liggen en in hoeverre dit ook locaties voor bijvoorbeeld woningbouw betreft.

De Commissie adviseert om in aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming:

- Duidelijk te maken wat onder een indicator verstaan wordt en waarom hiervoor gekozen is. Onderbouw dat deze indicatoren een goed inzicht geven in de huidige situatie en autonome ontwikkeling. Vervang indien nodig indicatoren of voeg ontbrekende toe.
- Maak duidelijk wat, waar en hoe groot de belangrijkste knelpunten zijn en waar beperkingen bestaan voor ontwikkelingen of een oplossing wordt gevraagd in de omgevingsvisie.

2.1.2 Beoordeling omgevingseffecten

Net als voor de foto van de leefomgeving, is voor het beoordelingskader het ‘rad van de leefomgeving’ gebruikt. Dit bevat veel informatie, zowel in aantal onderwerpen (thema’s en indicatoren) als in type informatie (huidige situatie, autonome ontwikkeling, kansen en risico’s). Dit is een complex figuur en in combinatie met de pijlen, die verschillen in dikte, en het kleurgebruik, raakt het overzicht zoek. Een overkoepelende analyse op specifieke thema’s, met name aansluitend op de belangrijkste uitdagingen en ambities van Alphen, ontbreekt. De analyse van doelbereik en de in het MER uitgevoerde botsproeven zijn daarvoor te globaal. De samenhang tussen indicatoren (wanneer, waar en hoe zijn die te duiden als elkaar versterkende of juist conflicterende effecten?) komt daarbij ook niet of nauwelijks aan bod. Dit heeft tot gevolg dat niet duidelijk is wat, vanuit het doelbereik of de effect-beoordeling gezien, belangrijkste aandachtspunten zijn voor het besluit over de visie.

Het valt de Commissie op dat in de effectbeoordeling alleen wordt gesproken in termen van kansen en risico’s. Deze werkwijze kent een hoog abstractieniveau met als resultaat een globale en algemene effectbeoordeling. In essentie zegt een kans of risico niet veel meer dan dat een effect mogelijk kan optreden. Dit biedt over het daadwerkelijk bereiken van doelen en in de aard en omvang van potentiële milieueffecten nog weinig inzicht. Nogal wat effectduidingen zijn weinig locatiespecifiek en van een dermate abstract niveau dat ze op elke willekeurige stad van toepassing kunnen zijn. Of en waar bij dit type uitspraken sprake is van een kans op een gunstig milieueffect of een kans op verslechtering of een voortduren van een al bestaand ongunstig milieuprobleem, is sterk afhankelijk van de concrete wijze

waarop relevante beleidsuitspraken, in onderlinge samenhang, worden geïmplementeerd. Drie voorbeelden:

- Het MER constateert dat het ontwikkelen van ov-knooppunten in de stad en de kernen het openbaar vervoer kan bevorderen als alternatief voor de auto (pagina 48) en dat de inzet van duurzame mobiliteit het risico op toename van stikstofuitstoot kan verkleinen (p. 52). Hoever Alphen moet gaan in termen van maatregelen om de positieve effecten te bereiken, wordt in het MER niet duidelijk.
- Er wordt geconstateerd dat woningbouw meer verkeer en daardoor meer geluidhinder en luchtverontreiniging oplevert. En dat windturbines zorgen voor meer geluidhinder. Maar of en in welke mate deze risico's daadwerkelijk optreden is sterk afhankelijk van de locatie van woningbouw, waar de grotere verkeersstroom plaatsvindt en of daar woningen in de nabijheid zijn en wat de afstand is tussen windturbines en woningen.
- Door de stedelijke uitbreiding ten noorden van Alphen en een drukke provinciale weg gaan beschermde weidevogelgebieden verloren. Dit wordt in het MER redelijk uitgebreid beschreven. Maar het blijft vervolgens onduidelijk wat nieuw aan te leggen natuur in die wijken oplevert. Ook blijft onduidelijk of de beschermde weidevogelgebieden niet juist herstellen als gevolg van het remmen van veenbodemdaling (door veenvernatting) en het verduurzamen van de landbouw. De onderlinge afhankelijkheid van laatstgenoemde beleidssporen wordt uit het MER niet duidelijk.

De Commissie adviseert om in aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming:

- De kansen en risico's te concretiseren en toe te spitsen op de specifieke kenmerken en doelstellingen van (deelgebieden van) Alphen. Laat hiermee de beoordeling beter aansluiten bij het ruimtelijk detailniveau van de omgevingsvisie.
- De informatie uit het rad van de leefomgeving overzichtelijk samen te vatten voor de belangrijkste aandachtspunten en besluitvorming over de omgevingsvisie.

2.2 Vervolgproces en monitoring sterker aanzetten

Actuele en relevante informatie voor volgende stappen

Wat het MER nog niet laat zien is hoe de informatie over omgevingseffecten uit het rapport gebruikt kan worden voor vervolgbesluiten en hoe informatie geactualiseerd gaat worden. Actuele informatie is belangrijk omdat de daadwerkelijke omgevingseffecten sterk zullen afhangen van de vervolgbesluiten en hoe de omgevingseffecten daarin een rol spelen. Vervolgbesluiten zullen naar verwachting zowel gebiedsgericht zijn in gebiedsplannen of het omgevingsplan, maar ook sectoraal in bijvoorbeeld een mobiliteitsvisie of een woningbouw-programma. Het is de vraag hoe deze beide benaderingen uiteindelijk leiden tot invulling van de ambities die in de visie zijn gesteld.

Met een tussentijdse reflectie is de omgevingsvisie al bijgestuurd op basis van de eerste resultaten uit het MER. Het MER vermeldt bijvoorbeeld aanpassing van het zoekgebied voor windenergie, het vervallen van de grote bypass en het afzien van een recreatiepark nabij Bentwoud. Daarmee heeft het MER al meerwaarde geboden voor de totstandkoming van de visie. De Commissie constateert echter dat het MER de milieueffecten van de resulterende omgevingsvisie (het voorkeursalternatief) met de nadere uitwerking voor deelgebieden en kernen niet beschrijft. Het MER scherpt de (beoordeling van de milieugevolgen van de) keuzes in de omgevingsvisie daardoor niet verder aan.

Monitoring en evaluatie

Het MER beschrijft terecht (p. 54) dat monitoring en evaluatie cruciaal zijn en dat de ambities daartoe scherper en beter toetsbaar gemaakt moeten worden. De omgevingsvisie in de huidige vorm maakt nog niet duidelijk hoe, waar en door wie acties worden ondernomen. Ook het MER maakt op dit punt geen verdere stap. Hierdoor kunnen ongewenste milieu-effecten optreden.

Door te monitoren wordt in de komende jaren beoordeeld of doelen daadwerkelijk gerealiseerd worden of dat bijsturing noodzakelijk is. Daarom adviseert de Commissie om meetdoelen te formuleren op basis waarvan de monitoring wordt ingericht. Gebruik de aangescherpte analyses en indicatoren uit de op te stellen aanvulling om te bepalen welke informatie nodig is om voortgang op effecten en doelen te meten, te beoordelen en te evalueren. Dit biedt de gemeente een goede basis om in de loop van de tijd acties aan te passen of aan te vullen met extra maatregelen. Leg daarom ook vast waar verantwoordelijkheden liggen (wie beslist en in welke situatie) en wat de prioriteiten zijn.

Het is van belang om vooraf maatregelen achter de hand te definiëren, bijvoorbeeld hoe meer sturing kan worden gegeven aan gewenste ontwikkelingen. Benoem daarvoor mijlpalen en bijsturingsmomenten waarop beoordeeld wordt of (extra) maatregelen nodig zijn.

De Commissie adviseert om, in een aanvulling op het MER en voorafgaand aan de besluitvorming, te beschrijven op welke thema's de monitoring ingaat en op welke wijze de informatie over omgevingseffecten in vervolgbesluiten wordt gebruikt.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie
De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Meer informatie over de Commissie en over haar werkwijze vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep
Bij dit project bestaat de werkgroep uit:
ir. Tilly Fast
prof. dr. ir. Rob van der Heijden
drs. Allard van Leerdam
drs. Gerrit de Zoeten
Wouter Berendsen MSc (secretaris)
ir. Kees Slingerland (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld
Omgevingsvisie Alphen aan den Rijn.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?
Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke activiteiten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit D11.2, "stedelijke ontwikkeling". Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom is een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit
Gemeenteraad van Alphen aan den Rijn.

Initiatiefnemer besluit
College van Burgemeesters en Wethouderes Alphen aan den Rijn.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?
Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?
U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer 3540 in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl